

מעמקים

מעובד מתוך שיעורי הרב יצחק שפירא

ראש ישיבת 'עוד יוסף חי'

בס"ד | חגי תשרי | תשפ"ו | גיליון 62

קשה לי להתפלל
באריכות, מה לעשות?
שו"ת בעבודת ה'

עמוד 63

האם דין על הקשר עם
ה' יותר מלחיץ אותי
מדין על החיים שלי?
על מה דנים בכל
אחד מהחגים

עמוד 54

מה זה תשובה עילאה?
קודם כל – תשובה
עילאה

עמוד 29

הקדמת המערכת

שנה טובה לכל קוראי 'מעמקים'.

אנחנו שמחים להגיש לפניכם עלון מלא בתוכן שבעז"ה ילווה אתכם עד שמחת תורה.

אנו מגישים לפניכם בחוברת זו מאמרים עבור כל חגי תשרי, שרובם של המאמרים כבר התפרסמו בכל מיני צורות בשנים קודמות, אך עברו עריכה נוספת עבור עלון זה. ואנו מקווים שבשנים הבאות הדברים יעברו עיבוד נוסף ונצרך מאמרים אלו לחוברות "קול דודי דופק", שכבר יצאו לאור שני החלקים הראשונים שלהם.

שימו לב שאנשי שחילקנו את המאמרים לפי החגים, מכיוון שכל החגים הם בעצם מהלך אחד ממילא האמור בכל חג יכול לשפוד בהירות על האמור בחג אחר, והרבה פעמים במאמר לחג אחד מובא עניין חשוב הנוגע גם לחג אחר.

המאמר הראשון הוא מעין הקדמה לכל החוברת, ובו מבואר מהלך חגי תשרי עפ"י האר"י ובעל התניא - עמ' 3.

המאמר השני "תמליכוני עליכם" הוא מאמר ארוך ויסודי על הסליחות ועל ראש השנה, ובפרק האחרון נותן תמונה כללית על כל חגי תשרי ע"י משל של רבי וחסיד - עמ' 5.

לאחר מכן הבאנו רצף מאמרים על יוה"כ - החל מעמ' 32.

המאמר שאחריהם הוא על כוונות הימים שבין יוה"כ לסוכות - עמ' 47.

לאחריהם מאמר על הושענא רבא ושמחת תורה - עמ' 55.

ואחרון חביב הוא שו"ת בישיבת דורשי יחודד, על אריכות התפילה בימים הנוראים - עמ' 63.

בברכת "כתיבה וחתימה טובה" לשנה טובה ומתוקה.

מערכת מעמקים

ככל הנראה עד לאחר שמחת תורה לא נוציא עוד עלונים. אך כבר עכשיו ישנם הרבה מאמרים חשובים ויסודיים שניתנו לאחרונה שעוד לא גמרנו לערוך, ובעז"ה במשך הזמן יהיו שיעורים נוספים שגם אותם נכתוב. אנחנו מתכננים בעז"ה לשלוח אותם בהמשך ברשימת התפוצה השבועית, מי שעוד לא רשום מוזמן לשלוח בקשה לכתובת הכייל shiurimshapira@gmail.com.

כמו"כ כבשנים עברו, צפויים שיעורים מיוחדים במשך תקופה זו. על השיעורים ניתן יהיה להתעדכן במספר הטלפון 0537246111.

לשאלות, הערות, ולקבלת העלון

shiurimshapira@gmail.com

או בטלפון 0537246111 - יוסף חיים

לשמיעת השיעורים בקול הלשון 0733718149

מהלך חגי אלול ותשרי

מאמר זה כבר הופיע בחוברת "קול דודי דופק" חלק א'. אך הוא מופיע כאן שוב מכיוון שגליון זה מבוסס בעיקר על דברי האר"י הקדוש ואדה"צ בהקשר למהלך חגי תשרי. ואנו מקווים שמאמר זה יעזור להבין את המאמרים הבאים.

על מנת להבין את משמעותם של ימי אלול ותשרי, עלינו להתחיל מלמעלה – מהמבט של ה'. מהי מהותם של הימים הללו בעיניו? כיצד הוא רואה את התקופה הזו?

רק לאחר שנעמיק בהבנה הזו, נוכל להתבונן כיצד הימים הללו מנכיחים את ה' בתוכנו – איך הם פותחים פתח לנוכחותו בתוך חיינו, ומתוך כך להבין איזו עבודה נדרשת מאיתנו כדי לאפשר לה להתגלות.

מי שנתן את ההכוונה המדויקת ביותר למבט של ה' על ימי אלול ותשרי הוא האר"י הקדוש. האר"י תיאר את התקופה הזו כתהליך מתמשך של שלבים, החל מהאר"י "ג מידות הרחמים באלול, ועד לשמחת תורה, שהוא שיא ההתקרבות.

המשל שבו השתמש הוא קשר בין איש ואישה (כאשר הנמשל הוא, כמובן, ה' ועם ישראל, שמשולים לחתן וכלה): בראש השנה הם עומדים "אחור באחור" – שלב של ריחוק, המכונה "נסירה". ביום הכיפורים הם כבר "פנים בפנים". בסוכות – חיבוק, בהושענא רבה – נישוק, ובשמחת תורה – יחוד.

המשל של האר"י הקדוש מעלה את מבטנו אל נקודת מבטו של ה' על ימי אלול ותשרי. אך כאשר אנו רוצים להוריד את הדברים אל עבודת ה' האישית שלנו, אנו מרגישים שהדברים נשארים גבוהים מדי – מרוחקים מהחווייה של החיים שלנו.

כדי להבין כיצד כל התהליך הזה נוגע אלינו, וכיצד הוא נוכח בתוך החיים עצמם, נתן לנו אדמו"ר הזקן משל נוסף. המשל הזה עוזר לנו לצייר את הדרך שבה

הקב"ה מתגלה בתוכנו – לא רק איך הוא רואה את הימים הללו, אלא איך הם נוכחים בנפשנו.

אדמו"ר הזקן ממשיל את חודש אלול לתקופה שבה "המלך בשדה"¹: "משל למלך שקודם בואו לעיר יוצאים אנשי העיר לקראתו, ומקבל את כולם בסבר פנים יפות ומראה פנים שוחקות לכולם". באלול, הקב"ה הוא המלך, אנחנו העבדים שלו, והוא מתקרב אלינו ומאיר לנו פנים.

בראש השנה אנחנו נכנסים יחד עם המלך לארמון. כאן אנחנו כבר נחשבים לבן של המלך, אך המלך עדיין נמצא ברוממותו ואינו מתייחס אל בנו². ביום הכיפורים המלך מסב פניו אל בנו³. בסוכות – הוא מחבק אותנו⁴. ובשמחת תורה – משל מיוחד: המלך מסיר את הכתר מראשו, ומניח אותו על ראשו של הבן⁵.

ולסיכום:

שלב	משל האר"י הקדוש	משל אדמו"ר הזקן
אלול	הארה של י"ג מידות הרחמים	המלך בשדה – מקבל את כולם בסבר פנים יפות
ראש השנה	נסירה – אחור באחור	המלך בארמון עם בנו, אך נמצא ברוממותו
יום הכיפורים	פנים בפנים	המלך מסב פניו אל בנו
סוכות	חיבוק	המלך מחבק את בנו
הושענא רבה	נישוק	—
שמחת תורה	ייחוד	המלך מסיר את הכתר מראשו ונותן אותו לבנו

⁴ לקוטי תורה עט, א. על הושענא רבה לא מצאנו משל של אדמו"ר הזקן. ויש לומר שהוא כלול במשל החיבוק של המלך, כשם שהושענא רבא הוא חלק מחג הסוכות, וכשם שבמשל של האר"י הנישוק מאוד קשור לחיבוק (שהרי שניהם נכללים ביחד בהכנות לייחוד).

⁵ לקוטי תורה פב, ג.

¹ לקוטי תורה פרשת ראה לב, א ד"ה "אני לדודי ודודי לי". יש לציין שכבר בחז"ל (תנחומא אמור כב, הובא בטור או"ח תקפא) הובא משל זה על הימים הנוראים, אך בהקשר אחר.

² לקוטי תורה לפרשת כי תבא מא, ד.

³ לקוטי תורה סח, א; מאמרי אדמו"ר הזקן לפרשיות התורה ח"ב עמוד תתכה.

"תמליכוני עליכם"

כליל שישי מוצאי ח"י אלול זכינו להתוועדות מיוחדת בבני ברק, בה הרב דיבר על הסליחות, על הבכיה בראש השנה, ועל התקשרות לעדיק כמשל למהלך חגי תשרי. במאמר זה הבאנו את החלקים העיקריים של ההתוועדות, את החלקים שהושמטו אפשר בעז"ה לקבל במייל המופיע בהקדמת המערכת.

א. הבושה והיראה בבקשת הסליחה

הבושה הגדולה בבקשת הסליחה

הפסוק הראשון שאנחנו אומרים בסליחות הוא "לך הוי' הצדקה ולנו בושת הפנים". כשאדם מבקש סליחה מאדם אחר, צריך להיות לו בושת פנים. יש ביטוי שהיום אומרים, "בא לי לקבור את עצמי". אם פגעתי במישהו, ואני עכשיו צריך לבוא ולבקש ממנו סליחה, אז בא לי לקבור את עצמי. הביטוי הזה מבטא את מה שחז"ל אומרים שהמלבין פני חברו ברבים הוא כשופך דמים, כי לבקש סליחה זה גם בושה, אז מי שמבקש סליחה הוא כמו מאבד עצמו לדעת, הוא כאילו בא לקבור את עצמו. זו התחושה שצריכה להיות לאדם שמבקש סליחה, כאילו הוא שופך את הדמים של עצמו (לכן אנחנו הרבה פעמים נמנעים מלבקש סליחה), ועל זה אנחנו אומרים "לך הוי' הצדקה ולנו בושת הפנים".

למה כשאדם מבקש סליחה זה צריך להשפיע עליו כל כך חזק? לפעמים מבקשים סליחה רק בדרך של נימוס, כמו לדוגמא כשרוצים לשאול מישהו ברחוב מה השעה, אומרים לו "סליחה, מה השעה?". כשאני עושה משהו שיוכל להיות שהוא מפריע לחבר, אני לא מתעלם מכך שזה אולי מפריע לו, ולכן אני מבקש סליחה כדי להראות לו שאני לא מתעלם מכך שאני מפריע לו. במקרה כזה מאוד נח לבקש סליחה, אני לא מרגיש בושת הפנים.

אבל כאשר אנו באים להגיד סליחות, אנחנו בעצם צריכים לבקש סליחה ממישהו שעד עכשיו ממש התעלמנו מכך שהפרענו לו, התעלמנו מזה לגמרי, ועשינו את עצמנו כאילו זה לא מפריע לו בכלל. ככל שאנחנו יותר התעלמנו מזה,

זה יותר הפריע לו, וככל שזה יותר הפריע לו, ההתעלמות שלנו נהיתה יותר בעייתית.

לכן עכשיו כאשר אנחנו צריכים לבקש סליחה זה קשה, הבושה גדולה. כי כל הזמן אנחנו נמצאים בתנועת נפש שאנחנו מנסים להעלים את זה שאנחנו מפריעים לו, ועכשיו אנחנו צריכים להפוך את כל תנועת הנפש שלנו.

עד עכשיו היינו בתנועת נפש להגן על עצמינו ועל החיים שלנו, יש לי איזו שהיא הצדקה שאני חי למרות שאני מפריע לך, אני חושב שזה שאני נתון במה שאני צריך, במה שחשוב לי ומה שיקר לי, ואני מתעלם מזה שזה על חשבונך – זה בסדר. זו תנועת הנפש שלי, ועכשיו אני בא ואומר: "עד עכשיו התעלמתי, עד עכשיו הייתי נתון בעצמי, ועכשיו אני בא להגיד שלא הייתי בסדר". זה גורם לבושת הפנים.

הסליחה בידיים של ה'

יחד עם הבושה יש גם יראה. יש קשר בין בושה ליראה, כמו שחז"ל אומרים ורש"י מביא עה"פ "למען תהיה יראתו על פניכם" – "זו הבושה".⁶ לא בכל פעם שהאדם נמצא ביראה הוא חייב להיות בבושה, אבל עכשיו אנחנו צריכים להסביר איפה היראה היא בושה ואיפה הם קשורות אחת לשניה.

דוד המלך אומר בתהילים "כי עמך הסליחה למען תורא". באים לקדוש ברוך הוא, ואומרים לו: "עמך הסליחה". כלומר, כשאנחנו צריכים לבקש סליחה, אנו צריכים לפנות אליך ולבקש. כי הסליחה נמצאת אצלך, אתה הסולח.

עכשיו צריך להבין, הרי לכאורה הכל אצל הקב"ה, הכל בידיים שלו, וכמו שאנחנו אומרים "פותח את ידיך ומשביע לכל חי רצון", אז מה החידוש ב"כי עמך הסליחה"?

הסיבה שאומרים "כי עמך הסליחה" היא, שכאשר אני מתחרט אני יכול לחשוב שבעצם תיקנתי את מה שעשיתי וממילא צריך כבר לסלוח לי, על זה בא הפסוק ואומר (עכשיו נגיד משהו קצת מפתיע) "לא. אמנם עשית תשובה,

⁶ וידוע מה שכתוב בתיקוני זהר על המילה "בראשית", שזה אותיות "ירא בשת".

התחרטת. אבל לא התקבלה התשובה". למה לא התקבלה התשובה? כי כשאתה רוצה לשוב בתשובה אין הכוונה שאתה מתחרט וזהו. אם כל מה שהיה צריך זה רק להתחרט, המשמעות היא שזה בידיים שלך, אתה זה שעושה את זה. כשאנחנו אומרים "כי עמך הסליחה" אנחנו אומרים שלהתחרט זה לא תשובה, תשובה אמיתית היא שאני בא לקדוש ברוך הוא ואומר לו שאני מתחרט, ואני אומר שזה שאני מתחרט זה לא סיבה לזה שאתה תמחל לי. ואם אני חושב שזה סיבה, שהקדוש ברוך הוא ימחל לי בגללה, כאילו זה צודק, אז התשובה היא לא תשובה והחרטה לא חרטה וממילא אין סליחה.

אל תהיה כמו איוב

איפה רואים את זה מאוד חזק? רואים את זה אצל איוב. לאיוב היו ייסורים גדולים. מה הוא עשה בחיים? עשה טוב, "תם וישר וירא אלהים וסר מרע". הכל בסדר. הדבר היחיד הוא שהשטן מציק לו. חוץ מזה הכל בסדר. מה השטן אמר? השטן אמר לקב"ה "נכון שהוא בסדר, אבל תראה שאם אתה תיגע בו, אז זה לא יעבוד. אתה תראה שבאמת הוא לא ירא אלוקים". והקב"ה עושה מה שהשטן אומר. וגם זה עצמו כבר חידוש גדול, מילא אנחנו מתפתים ושומעים בקול השטן – אפשר להבין שאנחנו לא בסדר, אבל שהקדוש ברוך הוא שומע בקול השטן זה חידוש גדול שצריך להבין אותו. ונעמוד גם על כך.

ננסה להסביר את זה: הקדוש ברוך הוא שומע בקול השטן ופוגע בו. ואיוב לכאורה באופן פשוט עומד בזה בצורה מופלאה. הוא מקבל את הייסורים הכי גדולים שמתוארים, ולכאורה למרות שיש לו כאלה ייסורים הוא נמנע מלהגיך משהו נגד הקדוש ברוך הוא. וזה לא עוזר. למה? יש דבר אחד שאיוב לא מוכן לעשות. הוא לא מוכן להתפלל לקדוש ברוך הוא, והוא לא מוכן לבקש סליחה בכלל. את זה הוא לא מוכן.

איוב חושב שיש צדק, וכביכול הקדוש ברוך הוא כפוף לצדק. ברגע שהטענה היא שהצדק הוא מעל הקדוש ברוך הוא, אזי כמה ייסורים שיש לו, הוא ממשיך להתעקש על אי הצדק, הוא לא מוכן לעזוב את זה, בשום פנים ואופן. הוא לא מתחרט על שום דבר, הוא לא מבקש סליחה, כלום! רק דבר אחד יש לו – הוא תובע

מהקדוש ברוך הוא שיהיה כפוף לצדק. זה מה שיש לו. הוא מוכן להתעקש כ"כ הרבה, למרות כל הייסורים.

קצת רחמנות על עצמך? לא! למה איוב לא מרחם על עצמו? כי הוא התאמץ בחיים, הוא היה ירא אלוקים, זה מאוד חשוב. אם עכשיו הוא יגיד שהקדוש ברוך הוא לא כפוף לצדק יוצא שכל מה שהוא עשה בחיים זה לא חשוב, זה לא מחייב. הקדוש ברוך הוא יעשה ממילא מה שהוא רוצה. ואם הקדוש ברוך הוא יעשה ממילא מה שהוא רוצה, אז בשביל מה התאמצתי? אז יש לו סיבה טובה להתעקש. הוא רוצה להצדיק את כל המעשים הטובים שהוא עשה, זה מה שהוא רוצה. הוא מוכן להתעקש על זה חזק. הוא בעצם רוצה להגיד שהקדוש ברוך הוא אמור להיות כפוף לצדק, זה מה שהוא אומר. "אתה אמור להיות כפוף לצדק, למה אתה עושה את זה?".

כל הצידקות שלו, וכל העקשנות שלו על הצידקות שלו, היא בעצם בדקות לבוא ולהגיד שאם אני עקשן גדול על הצידקות שלי אז אתה הקדוש ברוך הוא מחויב לצדק, אתה מחויב לצידקות שלי.

מי זה השטן הזה שהקדוש ברוך הוא פתאום מקשיב לו? השטן הזה הוא בעצם איוב בעצמו. כמו שחז"ל אומרים (ב"ב טז). "יורד ומתעה ועולה ומרגיז נוטל רשות ונוטל נשמה", "הוא שטן הוא יצר הרע הוא מלאך המות". הכל אותו אחד. איוב בא ואומר: "אני צדיק, אני איש ירא אלוקים". הוא מעודד את עצמו, "אני רוצה לעשות דברים טובים ונכונים", וככל שהוא יותר אומר את זה, הוא נהיה יותר צדיק, וככל שהוא יותר צדיק ככה בעצם הוא הולך על זה יותר חזק, שבעצם הוא עושה הכי נכון שיש. ואז היצר הרע מתחבר והוא מתחיל להגיד לעצמו "אם הקדוש ברוך הוא יעשה משהו נגדי, האם גם אז אני אמשיך להיות צדיק? או שאז אני כבר אשבר?" אז הוא אומר "לא, אני לא אשבר, אפילו אם ה' יעשה נגדי אני אעמוד".

אפשר בהתחלה לחשוב שזה דומה לאחד שאומר שאפילו אם יהיו לו דברים קשים הוא יגיד "גם זו לטובה", אבל פה זה משהו אחר, זה הבדל דק, איוב אומר – "אם אני צדיק אני צריך להיות צדיק כזה שהוא צדיק מצד עצמו. ומה זה אומר שאני צדיק? זה אומר שגם אם הקדוש ברוך הוא יהיה נגדי – זה לא קשור, אני

צדיק". היצר הרע מכניס לו לראש שהוא יותר צדיק מה'. ושה' כפוף לצדק שלו. ולהגיד דבר כזה, שה' כפוף לצדק שלו – זה שטן ממש.

לך הוי' הצדקה

ה' נתן לנו מתנה שאנחנו לא נהיה קשים כמו איוב, לכן אנחנו מתחילים את הסליחות ב"לך ה' הצדקה". יהודי בא ואומר – הקדוש ברוך הוא לא כפוף לצדק. מה זה צדק? מה שעושה נחת רוח לקב"ה, זהו, זה הכל. אין משהו אחר. אין דבר כזה צדק! מה זה צדק בכלל?! אין שום קנה מידה לצדק חוץ ממה שלקב"ה יש נחת רוח ממנו. מה שלקב"ה יש נחת רוח – זה מצווה, זה רצון שלו, וממילא זה הצדק. מה שהקב"ה אין לו תענוג ממנו – זה לא. זה המדד. אין מדד אחר. ולחשוב שיש מדד שהקב"ה מחויב לו – זה שטן ממש.

אבל מה? בשביל זה אני צריך לוותר על כל התורה והמצוות שלי, על כל העקשנות שלי. כאשר אני עושה תורה ומצוות אני מתאמץ, ואני חושב שאני שווה משהו. מחויבים לי, עשיתי משהו. יש לי זכויות. אם לא – אני אפסיק להתאמץ. זה לא קל לא להיות כמו איוב. בסופו של דבר כשאני בא לקב"ה, יש לי הרבה מעשים טובים.

לכן אנו אומרים: "כי עמך הסליחה למען תוורא". הכוונה היא שאין תורה ואין מצוות שאני יכול לבוא איתם ולהגיד: "עשיתי, מגיע לי". בעצם מה שאני אומר הוא שאני נמצא ביראה, מה זה היראה? כתוב שהתורה והמצוות הם בשביל שנירא את ה'.⁷ זה ה"ירא בוש"ת שאנחנו רוצים להסביר עכשיו, יראה שהיא בושה מהקב"ה. שאנחנו מתביישים מהקב"ה.

מה זה אומר? כאשר אני בא לפני הקב"ה, בעצם אני אומר "עצם זה שאני מתחרט זה לא עושה כלום. אני תלוי רק במה שאתה תחליט". אם אני בא לבן אדם

תורה בלי יראה הוא נהיה נבילה, וזה מסריח). בשביל זה לא צריך יראה גדולה, מספיק יראה קטנה. אבל יש שם בחינה אחרת של יראה, שכתוב עליה שהתורה היא רק כמו השער שלה, "חבל על דלית ליה דרתא, ותרעא לדרתא עביד". כל התורה היא רק השער ליראה הזו.

⁷ חז"ל אומרים (שבת לא.:-) כמה שיטות לגבי היחס בין תורה ליראה. יש בחינה אחת של יראה שמספיק שתהיה כמו "קב חומטון בכור של תבואה" – זה יראה שהיא רק כדי שהתורה לא תירקב, שלא תהפוך להיות מעופשת (שהרי כשאדם לומד

שפגעתי בו ואומר לו: "תראה, אני התחרטתי, עכשיו זה לא משנה לי אם אתה סולח לי או לא, אני התחרטתי", זה בעיה לבקש כך סליחה.⁸ זה יכול להיות דומה למה שאיוב עשה (איוב זה פחות מזה, אבל זה אותה תפיסה).

לכן כשאני מתחרט זה לא נקרא תשובה בכלל. כתוב בזוהר שתשובה זה "תשוב הא", זה בעצם לשוב אל ה', "קחו עמכם דברים ושוב אל ה'", מה זה לשוב אל ה'? זה להגיד שאנחנו עכשיו בידיים שלנו. בנוגע לפרנסה הרבה פעמים אני מרגיש שזה בידיים שלנו, הרבה פעמים אני לא יודע אם אני אגמור את החודש, זה בידיים שלנו. אבל כשאני מבקש סליחה לפעמים אני מרגיש שזה לא בידיים שלנו. אני התחרטתי, עשיתי מה שמוטל עלי, עכשיו הוא צריך לעשות מה שמוטל עליו.

ברגע שכך אני מבקש את הסליחה – זו כבר לא בקשת סליחה. סליחה היא עם תלות, ותלות גורמת ליראה. כי אני נהיה תלוי בך. זה לפי ההחלטה שלך. מה שאתה תחליט. אני לא יכול להצדיק את עצמי ולדרוש שאתה תמחל, זה נקרא סליחה. בקשת סליחה היא שהסליחה היא אצלך. אתה מחזיק בידיים שלך את הסליחה ואתה מחליט אם תהיה פה סליחה או לא. "עמך הסליחה למען תורא", למה הקדוש ברוך הוא עושה את זה? כדי שנהיה איתו, שנתקרב אליו. שלא נישאר חס ושלו עם החרטה ועם עצמנו ועם השטן של איוב ביחד. בשביל זה יש את הסליחה שזה דווקא "עמך", ולכן יש פה גם יראה וגם בושה. הבושה היא שהאדם בא לקדוש ברוך הוא ואומר לו: "אני לא יכול להצדיק".

ב. התשובה בראש השנה היא על כך שאני לא לפני ה'.

החרטה בימים הנוראים - על כך שאין לי יראה

על מה אנחנו באים לבקש סליחה? אפשר להגיד שכל אחד והעניין שלו, כל אחד עושה את החשבון שלו על מה שהוא צריך לבקש סליחה. אבל האמת היא שבשביל בקשת סליחה על עניינים פרטיים לא צריך את הימים הנוראים, בשביל העבירות הפרטיות מספיקה חרטה, כמו שאנו רואים שאדם שביטל מצוות עשה

⁸ אני לא רוצה להיכנס מבחינה הלכתית, יכול להיות שכן יוצאים בזה ידי חובה.

ומתחרט – זהו, נגמר, "לא זו משם עד שמוחלין לו". החרטה בימים הללו צריכה להיות יותר עמוקה. החרטה בימים האלו היא לא על איזה פרט שבו אני נפלת, אלא היא על משהו כללי, המשהו הכללי הזה הוא עצם זה שאני לא בא לפני ה', שאין לי יראה.

גם כשאני מתוודה בימים האלו ואומר שעברתי על לא תעשה, עיקר התשובה ועיקר החרטה היא על זה שאין לי מספיק יראה, ואני בא לומר שעד כדי כך אין לי מספיק יראה שאני יכול אפילו לעבור על לא תעשה. זה מה שבאים לומר כשמתחרטים על לא-תעשה.⁹

ר"ה מתקן את כל החסרונות

עכשיו נגיד משהו חשוב שאדמו"ר הזקן מלמד אותנו, והוא יעזור לנו יותר להבין את הסליחות שאנו אומרים. אדמו"ר הזקן אומר (באגרת התשובה פ"א) שלמרות שכתוב שעל מצוות עשה מוחלין מיד לאדם ששב בתשובה, בכל זאת "חסרון לא יוכל להימנות". כלומר אע"פ ש"אינו זו משם עד שמוחלין לו" ואם שבת בתשובה אז כאילו לא חטאתי, בכל אופן מה שהייתי יכול למשוך אי אפשר לתקן, אפילו ביום כיפור. אפילו יום כיפור שאפשר שיכפר על לא תעשה, לא יכול לגרום שהעשה יושלם. הוא יכול לכפר על העשה וגם על הלא תעשה, אבל שיושלם – אי אפשר. אבל תקיעת שופר בראש השנה כן יכולה להשלים את כל החסרונות של כל מצוות עשה.¹⁰ היראה והבושה¹¹ (שעוד מעט קצת נסביר יותר מה הם), מתקנים

(ראה ב"קונטרס חינוך קטן" הנדפס לפני שער היחוד והאמונה). והבעיה בלא תעשה היא שאני פוגם בקשר עם הקדוש ברוך הוא, אין לי יראה.

¹⁰ ראה לדוגמא בד"ה "תקעו" הראשון, באות ב', דף נד א.

¹¹ רבי אברהם המלאך כותב שעיקר הכוונה בשופר זו הבושה. גם כתוב באר"י שהעיקר זו אדמימות פני התוקע, שהוא נהיה אדום. זה שהאדם מסמיק – הכוונה שהוא מתבייש. כתוב שראשי תיבות של "בחצוצרות וקול שופר הריעו" הם בוש"ה.

⁹ אם לא זו היתה הנקודה של החרטה אז החרטה היתה עוזרת כמו במצוות עשה, אדרבא, הרי באופן פשוט ביטול מצוות עשה יותר חמור מעבירה על לא תעשה, וא"כ לכאורה היה צריך להיות שכמו שבנוגע למצוות עשה חרטה מספיקה ו"לא זו משם עד שמוחלין לו", כך גם בנוגע למצוות לא-תעשה חרטה היתה צריכה להספיק (אך הדין הוא שתשובה רק תולה, וצריך יוה"כ כדי לכפר). אלא יש משהו מיוחד בעבירה על לא-תעשה שהבעיה בו היא הפגימה ביראה (כמו שאדה"ז מפלפל בזה באגרת התשובה פ"א, ולא נאריך עכשיו). היראה היא שורש למצוות לא תעשה והאהבה היא שורש למצוות עשה

את כל החיסרון שיש במה שהאדם לא עשה מצוות עשה. יש משהו בראש השנה שהוא מתקן יותר, אבל ברובד מאוד גבוה שלא יורד לתוך המציאות ממש. תיכף נסביר את זה.

הקב"ה שמח, למה בוכים?

ננסה להסביר כדי שנתפוס טוב על מה אנחנו צריכים לבכות. אדמו"ר הזקן כותב (בלקוטי תורה ד"ה 'שוש אשיש'. פרשת נצבים מח, א) שבראש השנה על האדם לבכות "גנוחי גניח וילולי ליל" לאין ערוך יותר ממה שהנשמות בוכות בגיהנום. שמה שהנשמות בוכות בגיהנום זה כאין וכאפס ממש ממה שהאדם צריך לבכות בראש השנה.

למה צריך לבכות בראש השנה? האמת היא שזו שאלה של הגמרא (ר"ה טז). הגמרא שואלת "למה תוקעים בראש השנה?"¹² אם אני בוכה למישהו והוא שמח שאני בוכה אז בשביל מה לי לבכות? אם הקדוש ברוך הוא רוצה שנבכה, אז למה תוקעים? הגמרא מיד עונה: "למה תוקעים? רחמנא אמר תקעו!". הקדוש ברוך הוא אומר לנו: "אני רוצה שתבכו", אז אנחנו בוכים.¹³

הקב"ה נעלם לנו

למה הוא רוצה שנבכה? כל הזמן הקב"ה מסתיר את עצמו, הוא אומר: אם אני אתגלה, לא יהיה עולם. אז אני מסתיר את עצמי. בשבילכם אני אין. אני לא קיים. כל מה שאתם חושבים עלי – הכל בתוך הראש שלכם. אתם עושים תורה ומצוות, אתם עושים מעשים טובים, אתם טובים אחד לשני – הכל בתוך עצמיכם. אני נסתר. "אכן אתה א-ל מסתתר". עכשיו בא הקדוש ברוך הוא ואומר: פעם אחת תגידו שהמציאות הזאת כואבת לכם. זה כואב לכם, שכאילו אין הקדוש ברוך הוא מבחינתכם? הסתרת את עצמי, כאילו אני לא קיים. איפה אני? כל התורה וכל המצוות הם בסופו של דבר איך שהקב"ה התלבש בתוך לבושים (כמו שאומר אדמו"ר הזקן בפרק ד' בתניא). ואיפה אנו אווזים? רק בלבוש. אומרים לנו שהקב"ה

¹³ על המשך הגמרא ראה באריכות בקובץ קול דודי ח"ב במאמר "לערבב את השטן" בעמ' 34.

¹² מה שאנחנו אומרים עכשיו אמנם ישמע על דרך החידוד, אבל באמת זה מכוון לפשט, רק שעכשיו לא נספיק להאריך להסביר.

נמצא שם בפנים. אבל האם אנחנו רואים שהוא באמת נמצא שם? הקדוש ברוך הוא הסתיר את עצמו.

ידוע שהמשל של אדמו"ר הזקן שבאלול המלך בשדה. מה שפחות ידוע, אולי פה אנשים כן מכירים, את המשל של אדה"ז לראש השנה, שאנחנו נכנסים להיכל המלך, והמלך לא מתייחס אלינו, מסתיר פניו ממנו. על הימים האלה נאמר "קראוהו בהיותו קרוב" – הוא קרוב, אנחנו איתו ביחד, אבל כאילו הוא לא פה.¹⁴ ככה זה בראש השנה, וק"ו שכך זה שבאמת באמת זה בכל ימות השנה. הקדוש ברוך הוא מעלים את עצמו ושואל – זה כואב לך או לא כואב לך?.

אומר אדמו"ר הזקן, על מה הנשמה בוכה בגיהנום? היא באה לקדוש ברוך הוא ואומרת לו שהיא יודעת שיש הקדוש ברוך הוא והיא יודעת שהיא לא עשתה את מה שמצופה ממנה. אבל בראש השנה שהאדם מרגיש שהקב"ה הוא אין, שהקב"ה מסתיר את עצמו מאיתנו, על זה צריך לבכות לאין ערוך!. על שאנחנו והקב"ה כאילו אנחנו הכי קרובים ובכל זאת הכי רחוקים.

על מה הנשמה צועקת? על כך שה' נעלם, הוא אין. אומרים שהעולם נברא יש מאין, אנחנו מכנים את הקדוש ברוך הוא "אין". מתי אנחנו מכנים אותו "אין"? כשאנחנו רוצים לתאר אותו כבורא שיצר את המציאות כמו שהיא קיימת – הדרך היחידה לתאר אותו היא להגיד שהוא 'אין', הוא זה שברא את המציאות אז הוא לא נגלה בה, כי אם הוא יהיה נגלה בה אז הוא לא תהיה, לא יהיה עולם, לכן אנחנו חייבים לכנות את הקדוש ברוך הוא "אין".

הבכי - הכלי היחיד לגילוי

בא הקדוש ברוך הוא ואומר לעם ישראל: יש דבר אחד שאם תעשו אותו, אתם כן תוכלו לשבור את המחסום הזה, את ה"אכן אתה א-ל מסתתר". זה אם אתם תרגישו שזה כואב לכם ותבכו.

¹⁴ המשך של ראש השנה ראה באריכות בחלק ב'.

על ההבדל בין המשלים ראה בחוברת קול דודי חלק א' במאמר השני. ועל

כשבן אדם מתחרט על איזה משהו, ואומרים לו: "תבכה על מה שעשית, על שאתה לא בסדר". אם הוא שואל "כמה לבכות?" בדרך כלל התשובה היא: "עוד שתתקן את מה שעשית". אבל אם יגידו לו: "תבכה בלי סוף", אז כבר אין טעם לבכות. למה תוקעים? "רחמנא אמר תקעו". הקדוש ברוך הוא אמר: "תבכו בלי סוף בראש השנה, על זה שאין הקב"ה, ותדעו שאני אמרתי לכם לעשות את זה".

למה הוא אומר לנו לעשות את זה? כי זה הכלי היחיד שיש, זה שאנחנו נבכה, שנבוא לקב"ה ונגיד לו: "אנחנו רוצים שתתגלה ואנחנו גם רוצים להיות קיימים". אנחנו רוצים את זה אפילו שזה לא הולך יחד. אנחנו באים לבקש את זה, למרות שזה לא הגיוני, זו בקשה אבסורדית לעין ערוך ממה שביקש איוב לפי מה שציירנו. כי הוא ביקש סך הכל בקשה צנועה שה' יתנהג לפי הצדק. מקודם הכפשונו את איוב, עכשיו אנחנו אומרים: בסדר, הוא ביקש בקשה צנועה יחסית, אנחנו מבקשים בחוצפה גדולה, אנחנו אומרים לקדוש ברוך הוא: "אנחנו רוצים שיהיה אבסורד".

אנחנו גם רוצים להיות קיימים וגם רוצים שאתה תהיה נוכח. שיהיה לנו קשר איתך. מה הכלי לזה? הכלי לזה הוא הבושה. בושה זה הכוונה שאין אותי, אני קובר את עצמי (כמו שאמרנו בהתחלה). מה קורה כשאני מתבייש? מה גורם לי להתבייש? כשאני בא לקדוש ברוך הוא ואומר "אני רוצה שיהיה לי קשר איתך, ואני ארגיש שאתה נוכח, אף על פי שאני רוצה להמשיך להיות קיים". אמנם להיות קיים זה כאילו להגיד שאני רוצה שה' לא יהיה נוכח, שהרי להגיד שה' נוכח זה בעצם להגיד שאין עוד מלבדו, שיש רק אותו. ולהגיד שיש גם את ה' וגם אותי – זה כאילו לכפור בזה שאין עוד מלבדו. לכן אני מתבייש, הבושה היא הכלי כדי להגיד שאני רוצה שהקב"ה יהיה נוכח למרות שאני נמצא.

אף פעם לא פגשתי את ה'

אז אם אני רוצה עכשיו לצייר טוב על מה שאני בוכה בראש השנה, כל אחד יודע בפנים שיש הרבה עבירות, הרבה ביטול מצוות עשה, אבל בעיקר מה שחסר לי, זה שאני מרגיש שבסופו של דבר אני מסתובב סביב עצמי. אף פעם לא פגשתי את ה'. אני מתפלל, נותן צדקה, מה הלאה? הרבה מתפללים.

ניתן דוגמה פשוטה: אנחנו באים להתפלל, מה אנחנו עושים כשאנחנו מתפללים? המון המון מהמחשבות שלי הם על איך אני מתפלל. למה אני עושה את זה? הרי כשאני מדבר עם בן אדם אני לא חושב תוך כדי איך אני מדבר עם הבן אדם. אלא הוא עומד מולי ואני מדבר איתו, אני חושב על איך הוא מגיב לי, אני חושב על מה הוא חושב. ואילו כשאני בא להתפלל באופן פשוט, מה קורה לי בתפילה? אני חושב מה קורה אצלי. מה אני עכשיו אמור לעשות. יש לי איזה ציור מה אמור לקרות בתפילה ואני מנסה לממש את הציור הזה. אם אני אגיד אגיד את באופן חריף: לפני מי אתה עומד? ה' ירחם... אתה לא עובד את ה' בכלל, אתה סתם עובד את עצמך. יש לך איזה דמות וציור איך זה אמור להיראות, איך אתה אמור להיראות, ועכשיו אתה מנסה להתאמץ להגיע לשם. איפה הקב"ה פה בכל הסיפור הזה?

אבל יש לנו ברירה אחרת? אין לנו ברירה אחרת, מה לעשות. הרי באמת "לא יראני האדם וחי". איך אפשר להתגבר על הבעיה הזאת? בתפילות של כל השנה אני יכול להתגבר על הבעיה הזו, איך אני מתגבר? אני אומר שהקב"ה כל יכול ויכול לפתור לי את הבעיה הזאת והזאת, אליו אני פונה. אני מצייר אותו, אני מגדיר אותו לפי מה שאני זקוק לו. קצת פתרנו את הבעיה בכל השנה. הוא באמת נעלם אבל הוא כל יכול, אני י פונה אליו בתור כל יכול שיכול לעזור לי בכך וכך. אבל אם אני חושב שכל התפילות של כל השנה הם שאני פונה אל ה' כמי שיכול לעשות לי כך וכך. יוצא שאני אף פעם לא פונה אל ה' מצד עצמו, כי אי אפשר – בשביל זה נועד ראש השנה.

כתוב שתקיעת השופר היא הפנימיות של התפילות של כל השנה.¹⁵ מה יש בתקיעת שופר? שכואב לי שהקב"ה הוא אין בשבילי. זה שאני בא ביראה, זה כי אני הולך לבקש מהקב"ה משהו ואני לא יודע מה הוא יענה ואיך הוא יענה. אבל זה

שנה, ולא לוקחים את כל החיים או חשבון אחר? כי כל תפילה שלי היא בעצם פרט, כמו איבר של התקיעת שופר של ראש השנה. תקיעת השופר היא כמו הראש וכל תפילה היא כמו איבר.

¹⁵ כתוב שמי שמתפלל בכוונה בחלק מהתפילות של השנה או מקבצים את כל התפילות של השנה לתפילה אחת (ראה בתניא סוף פרק לט). למה מקבצים דווקא לפי שנים? למה לוקחים מתחילת שנה לסוף

הכלי, היראה ובושת הפנים הם הכלים, שרחמנא אמר: "תקעו" בשביל שאנחנו נוכל להביע את הבעייתיות שיש לנו.

האדם נקרא "מבעה" (בב"ק ב.) מלשון "אם תבעיון בעיו" (שם ג.). מלשון "בעי". אדם הוא מתפלל בעצם, הוא מבקש בעצם. לכן בראש השנה, יום ברוך האדם, נברא מי שקולט שיש הקב"ה, ובכל אופן בשביל שיהיה את האדם, הקדוש ברוך הוא הסתיר את עצמו, עשה את עצמו כאילו אינו, כאילו הוא לא קיים. וזה מה שעושה שיהיה את המציאות שלנו. וזה שזה כואב לנו, זה חלק ממה שאנחנו מביעים את מה שאנחנו מבינים. אנחנו מבינים שה' העלים את עצמו כדי שאנחנו נהיה קיימים.

לכן מה זה ירא בוש? ירא בוש? הכוונה שאני מפחד לבקש ממך שאני אהיה קיים, כי כשאני אומר שאני אהיה קיים אני בעצם אומר לך באופן הכי חריף שאני רוצה שאתה כביכול לא תהיה קיים. אני הכי חי על חשבון הקדוש ברוך הוא. "ומלא כל הארץ כבודו", וכשאני אומר לקדוש ברוך הוא שאני רוצה להיות קיים, אני בעצם כאילו אומר לו: "תסתלק מפה". אני מתבייש מזה, אני מבקש משהו לא טוב. מה הכוונה שאני אומר לו: "תסתלק"? אני אומר לו "בסופו של דבר כדי שאני אהיה קיים אני צריך לרצות להיות קיים, אני צריך לרצות את זה חזק, זה מה שאני רוצה, נקודה. ואם אני אחליט שאני רוצה להיות קיים אבל באופן מאוד אוד מתותנה, רק אם אתה רוצה שאני אהיה קיים, במידה מסוימת זה יחליש את כח החיים שלי".

אמא רוצה להוליד את העובר¹⁶, העובר יוצא ומיד בוכה, כמו השופר ("שפרה" שמשפרת את הולד. הכוונה שהיא הופכת אותו לשופר). אנחנו נולדים בראש השנה אנחנו בוכים. מה הכוונה שאנחנו בוכים? הדבר הראשון שהאמא רוצה שיהיה אחרי הלידה הוא שהילד יבכה. מה הכוונה שהוא יבכה? שהוא יגיד שהוא רוצה לחיות. שהוא מצד עצמו רוצה לחיות. עד עכשיו הוא היה בלוע בתוך

¹⁶ בכל המבואר בפסקא זו ראה בהרחבה יותר בגליון מעמקים מס' 60 במאמר "להכנס לאווירת הימים הנוראים".

האמא, הנשמות הם בלועות בתוך ה' לפני שיורדות לגוף, ולאחר שיורדות לגוף הם בעצם כדי שיהיה להם קיום הם אומרות: "יש מה שאנחנו רוצים".

זו מה שכתוב שבהתחלה הכל היה באתערותא דלעילא ועכשיו הכל באתערותא דלתתא. הכל תלוי בנו, הכל זה מה שאנחנו רוצים. "אני רוצה", "אני רוצה שתהיה לי יראת שמים", הכל "אני רוצה, אני רוצה, אני רוצה". בסופו של דבר חייב להיות שיהיה איזה "אני" ש"רוצה".

אפילו הדברים הכי טובים. להגיד "אני רוצה את זה", זה להגיד "אני" ולא "הקב"ה". שיש לי את הרצונות שלי. כשאני רוצה משהו על חשבון משהו אחר, אז בעצם אני מרגיש שאני מתעלם. כאשר אני בא ואומר שאני רוצה לחיות ומרגיש את התוקף הזה חזק, התוקף של עצם הרצון לחיות צריך להיות כל כך חזק באדם כדי שהנשמה תיתפס בתוך הגוף. הנשמה לא תיתפס בתוך הגוף אם היא תהיה משוחררת, אם אני אתלבט אם כדאי או לא כדאי אני לא אכנס. כי עדיף להיות שם מאשר להיות פה. איך נולד שלהיות פה עדיף? מזה ששם זה 'אין' בשבילי. ולכן אני מרגיש שאם אני לא אהיה פה אני לא אהיה. זו החוויה הפשוטה שלנו. כי אחרת אני לא אכנס לתוך הגוף.

אז עכשיו אני עומד מול הקדוש ברוך הוא, ובעצם אני מבקש ממנו, אני אומר לו שאני מאוד רוצה שהוא ימשיך את העולם שהוא ימשיך את הקיום שלו ובעצם שהוא ימשיך את זה שהוא נסתר, שהוא מכוסה בכסה ליום חגנו. אנחנו חוגגים את הכסה. "חדות ה' היא מעוזכם". מה החדות שלנו? שהקב"ה ייתן לנו את היכולת לבכות על זה שכאילו הוא אינו. לכן אנחנו חוגגים את זה בכסה, "בכסה ליום חגנו".

לא להיות כמו כלב

אם אנחנו רוצים שבסופו של דבר זה יהיה קרוב לאדם. האדם צריך לצייר, לא להיות כמו כלב שצועק "הב הב" (כמו שכתוב בזוהר, במיוחד על ראש השנה). מהו כלב שצועק "הב הב"? שאני לא רוצה אותך, אלא העיקר שתיתן לי.

כאשר אדם בתפילה בא לקדוש ברוך הוא ורוצה להרגיש שיש ראש השנה, בא לבית הכנסת, עושה הרבה הכנות, רוצה להרגיש שיש ראש השנה, אז יש לו משהו שהוא רוצה. הוא צריך לשים לב, לקחת את כל הרצונות שלו, כל הרצונות

שלו, ובפרט את הרצון שראש השנה יהיה כמו ראש השנה, ולהגיד – אני כמו כלב שרוצה "הב הב". אני רוצה שהקב"ה יתן לי משהו. ואני בוכה לקדוש ברוך הוא: "מתי אני אפסיק להיות כלב?". אני לא רוצה להיות כלב. זה משהו מיוחד בתפילות ראש השנה. כל השנה זו לא הנקודה, אתה מבקש, ואתה כאילו לא שם לב שאתה כלב. או, שבזכות ראש השנה אתה לא כלב.

איך אתה לא כלב כשאתה בא לקדוש ברוך הוא? בגלל תקיעת שופר, תקיעת שופר עושה שאתה לא תהיה כלב. כאשר אני בא לראש השנה, כמה שאני אתכוון הרבה הרבה הרבה ואבקש מהקב"ה שיהיה הכי טוב שיש, אבל עיקר הנקודה היא שבסוף אני בא לקב"ה ואומר לו: "אני לא רוצה להיות כלב, וגם כשאני רוצה כמו כלב¹⁷ אני לא רוצה להיות כלב". ולכן הבכי הוא בלי סוף, "גנוחי גנח וילולי לילי".

שהקב"ה יעזור לנו שב"שמך יגילון כל היום" שנוכל לשמוח שהקב"ה נתן לנו שתהיה מצווה שעל ידה נפסיק להיות כלבים. לחיים לחיים!

ג. העיקר "שתמליכוני עליכם"

ח"י אלול זהו יום הולדת הבעש"ט ואדה"ז, נספר סיפור ידוע על הבעש"ט:¹⁸

הבעש"ט ציוה פעם לתלמידו, ר' זאב קיצס, שילמד הכוונות של המתקיע, כי הוא יהיה המתקיע אצלו בראש השנה. למד רבי זאב את הכוונות וכתב אותן על גליון מיוחד ושם אותו בכיס ביגדו, כדי שיוכל להסתכל בו בשעת סידור התקיעות. לא נראה הדבר בעיני הבעש"ט והגליון נשמוט ונאבד. כשהגיע רבי זאב לסידור התקיעות, החל לחפש את דף הנייר ונחרד לראות שהוא איננו עמו. הדבר גרם לו שברון-לב, שכן מתוך כך שסמך על הרשימות לא שינן כראוי את הכוונות, ועתה לא ידע מה לכוון. מתוך כאב-לב ומרירות עצומה פרץ בבכי מור ונאלץ לסדר את התקיעות בלי שום כוונות. אחרי התפילה אמר לו הבעש"ט: בהיכל המלך יש הרבה חדרים והיכלות ויש מפתחות שונים לכל דלת. אך באמצעות הגרון ניתן לפתוח את כל השערים. הכוונות הן המפתחות לשערים של מעלה, ולכל שער והיכל דרושה כוונה אחרת. אולם לב נשבר פותח את כל השערים.

¹⁸ מובא ב'סיפורי חסידים' של הרב זווין, מועדים 15.

¹⁷ זה אומר בסופו של דבר כן לרצות הרבה, זה לא לא לרצות.

בראש השנה שוברים את המחסומים וביזה"כ בונים מחדש

עכשיו נשאל שאלה, למה זה קרה דווקא בראש השנה? זה היה יכול לקרות בהרבה סיטואציות ואם זה קרה בראש השנה אצל הבעש"ט אז זה סיפור לראש השנה. יש הרבה מפתחות – שזה הרבה עניינים והרבה מצוות; ויש גרזן. לבכות לקב"ה זה גרזן, על זה נאמר "שערי דמעה לא ננעלו". לבוא לקב"ה עם שופר זה כמו לבוא עם גרזן. כשמסתכלים בכוונות של האר"י, מי שלומד האר"י, אפשר לראות את זה מאוד חזק. שלכוון את הכוונות במידה מסוימת זה בדיוק היפך הכוונות של ראש השנה, שכל הכוונות זה איך שזה 'פורץ' לתוך המציאות. לא נאריך בזה עכשיו.

הבעיה בגרזן היא שבסופו של דבר הגרזן הוא כאילו שובר את הדלתות. אנחנו רוצים שיהיה בית ודלתות, לא רוצים דלתות שבורות. א"כ מה הפתרון הזה של הבעש"ט? אנחנו רוצים דלתות שבורות?! זה לא אמור להיות ככה.

התירוץ הוא שהשאלה היא אם אתה מדבר על ראש השנה או על כל השנה. ראש השנה נקרא 'ראש'¹⁹ זה המקום שבו הקב"ה רוצה שתגיד מצד אחד שבשביל הקשר איתו לא צריך שום אמצעי, ומצד שני כל האמצעים לא יכולים לעזור כדי שיהיה קשר אם אין שופר ואין ראש השנה. בלי הראש – כל האיברים הם חסרי משמעות.

ולכן כשמגיע ראש השנה הוא מתקן את כל הפגמים. כל המצוות הם עושים שיהיה שפע, אבל בראש השנה יש כמה שאתה רוצה, העסק פתוח. שופר זה שהכל פתוח, חלול. אלא מה? שכשהכל פתוח אז אנחנו לא יכולים לעמוד בזה. אני לא יכול שהכל יהיה פתוח כל הזמן, אני רוצה שכל מה שנפתח יתחיל להיכנס לכלים, אני צריך לבנות אצלי הרבה כלים.

כלומר הבכייה בראש השנה, השופר בראש השנה, זה דבר שאין מה שמגביל אותו. אבל אם אתה רוצה שיתחיל לרדת ללמטה, שיכנס לכלים, יש הרבה מעכבים,

¹⁹ ראה באריכות ובעמקות במאמר "הראש של השנה" בקול דודי דופק ח"ב.

בשביל זה מגיע יום כיפור. יום כיפור, הכפרה על הלא תעשה, הוא כדי שלא יהיה עיכוב, כדי שזה ירד, ויכנס.

נסביר כיצד יום כיפור מאפשר לזה לרדת ללמטה: אדמו"ר הזקן מסביר שכתוב על יום כיפור "שבת שבתון היא לכם" שהכוונה שביזה"כ השבת שבתון היא ממש אצלינו (בשונה משבת קודש שעליה כתוב "שבת שבתון לה"). במאמר אחר הוא מסביר ש"שבת שבתון" נקרא "בושת פנים". כשאני מתבייש, ממילא יש כלי בתוך הבושה שלי. הכוונה שאני בא לקב"ה, אני רוצה מאוד ואני מתבייש מכך שאני רוצה. אני רוצה להיות צדיק, באמת אני רוצה להיות ירא שמיים, כל מה שאני רוצה ואני רוצה את זה חזק – אני מתבייש מכך שאני רוצה את זה. זה הבושת פנים.

בראש השנה יש לנו כלי חלול, אפשר להגיד מה שאנחנו רוצים. אחרי זה אנחנו צריכים שיהיה לנו כלי. בסדר, הקב"ה רוצה לתת את כל השפע ואחרי זה צריך לבדוק שבאמת הלב טהור והגוף זך ויש לך איך לקחת את כל הקשר המיוחד עם הקב"ה (שאמור להאיר כל השנה) ולעשות שזה ירד למטה. אם זה היה יורד למטה בצורה ישירה לגמרי, בלי להיכנס לכלים, כל השנה היה ראש השנה, אז כל השנה היינו בוכים. אז יש את הזמן שזה גרזן – שזה ראש השנה, ויש את איך שאתה מביא לתוך המציאות ובשביל זה אתה רוצה שהמציאות תהיה זכה – זה בעשרת ימי תשובה ויום כיפור.

"מי אמר" ולא "מה אמר"

אז הסברנו עכשיו מדוע הסיפור הזה בהשגחה פרטית שייך לתוכן של ראש השנה. אבל אם אני אומר כך, בעצם אני אומר שזה לא משהו אופייני לבעל שם טוב. אלא זה כאילו באופן כללי העניין של ראש השנה. ראש השנה היה כבר הרבה שנים לפני הבעל שם טוב.

א"כ יוצא שהפסדתי, כי באופן פשוט כאשר אני שומע את הסיפור הזה הוא בא להגיד משהו מיוחד על הבעש"ט. לכאורה כל העניין של "רחמנא ליבא בעי" זה

משהו מאוד אופייני לבעל שם טוב להגיד "ווארט" כזה.²⁰ הבעל שם טוב הוא נשמה מיוחדת שהגיעה לעולם, וחידשה חידוש עצום, גילוי אלוקות בעולם, מה שלא היה לפני כן. מובא מכמה צדיקים²¹ שרשב"י הוא כמו מי שהיה בבית המלך וסיפר על כך, והאר"י הוא כמו מי שצייר את בית המלך, והבעל שם טוב הוא כמו מי שהביא את המלך לפה. זה חידוש עצום. אך אם אני מתחיל להסביר שזה העניין של ראש השנה אז יוצא שזה לא קשור דווקא לבעש"ט.

נשאל את זה יותר חריף: כשאני אומר שזה חידוש של הבעל שם טוב, מה יותר חשוב לי – עצם החידוש או שזה של הבעל שם טוב? אם אני חושב שהעיקר הוא עצם התוכן של החידוש – אז זה לא דרך הבעל שם טוב. ואם אני חושב שהעיקר הוא שזה של הבעל שם טוב – אז זה כן דרך הבעל שם טוב. למה? כי הבעל שם טוב חידש שיש דבר כזה רבי. מה ההבדל בין רב לרבי? אצל רב – בד"כ (ההסתכלות הפשוטה של האנשים) החידוש הוא העיקר ולא המחדש. כמו שידוע הפתגם שהרמב"ם גם מביא: "קבל האמת ממי שאמרה". לא משנה מי אמר. אבל הבעל שם טוב אמר משהו אחר. העיקר הוא רבי, רבי אומר כל מיני דברים והעיקר זה לא מה שהוא אמר אלא העיקר זה עצם זה שהוא אמר. זה קצת מפתיע.

לכן אצל חסידים²² האישיות היא מאוד במרכז. כשאני רוצה להגיד שאני לומד תורה, מה יותר חשוב לי? כתוב שכשאדם לומד צריך שבעל השמועה יהיה כנגדו, למה זה חשוב? כי "מי אומר" יותר חשוב מ"מה אומר"²³. עצם זה שזה הקב"ה אמר זה יותר חשוב ממה שהוא אומר. כמו שהקב"ה הוא במרכז ואחרי זה יש את

אות מז, במה שהשיב מהר"צ מזידיטשוב לבעל קצות החושן".

²² היום כבר אולי אפשר להגיד שגם אלו שאינם חסידים (מבחינת ההשתייכות שלהם) במובן הזה הם כן קצת חסידים.

²³ כתוב על אחד הצדיקים, שהיה איזה צדיק שאמר שזה וזה אמר כך וכך, ותלמיד חכם אחד גדול אמר שמי שאמר את זה הוא מישוהו אחר. ופתחו וראו שהצדיק צודק למרות שהתלמיד חכם היה בקיא גדול. אז התשובה הייתה שאתה מעניין אותך כשאתה לומד מה אומרים ואני מעניין אותי מי אמר.

²⁰ לא היינו חושבים שייספרו לנו כזה סיפור על המהרש"א. יש עליו סיפורי מופתים מופלאים, כידוע, מי שמכיר. לדוגמה הסיפור שהוא התיישב באמצע מסע הלוויה שלו (מופיע בכוכבי אור). יש עוד סיפורים, שדוד המלך בא אליו, ועוד סיפורים מופלאים. אבל שהוא יגיד "ווארט" כזה בחידושי אגדות או שייספר מעשה שהיה או שייספרו זאת עליו – לא כל כך מתאים. אבל שייספרו על הבעל שם טוב – זה מתאים.

²¹ ראה לדוגמה במה שמובא בספר "בעש"ט עה"ת", ב"קונטרס מאירת עיניים"

התורה, כך יש את הצדיק במרכז ואחרי זה יש את התורות שלו. כתוב אפילו לגבי הלכה "מי שיש בו יראת שמים דבריו נשמעים", כאשר מי שיש בו יראת ה' מדבר הוא מביא בתוך הדיבור שלו את הקב"ה. ממילא יוצא שמה שהוא אומר שווה בגלל שהוא אמר את הקב"ה בתוך זה. כלומר שכמו שמה שהקב"ה אומר זה שווה בגלל שהוא אמר, כך גם כשיהודי אומר תורה זה שווה בגלל שהקב"ה עכשיו אומר את זה בתוכו. ואם אני לא שם לב כמה הקב"ה נמצא פה, ואני חושב שהעיקר הוא מה הוא אמר, אז אני בעצם לא מסתכל שבעצם העיקר הוא כמה הקב"ה נמצא עכשיו בתוך מה שהוא אומר.

כשמסתכלים בסוף על מה שנוצר מדרך הבעל שם טוב, נגיד את זה בצורה חריפה: לפעמים אתה שומע כל מיני "ווארטים" מצדיקים, והם לא כל כך... וכשאתה שואל אומרים לך "אבל הרב'ה אמר!". אז זה טוב או לא טוב? זה קצת קשור למה שאמרנו בהתחלה (בפרק א'), שהשאלה אם העיקר הוא הצדק או הקב"ה. אבל עכשיו אנחנו אומרים את זה לא על הקב"ה אלא על הבן אדם. מה יותר חשוב? בא הבעל שם טוב וחידש שהאדם יותר חשוב (אפשר להגיד שכך היה תמיד והבעל שם טוב רק הפך זאת למשהו חזק). מפחיד חידוש כזה!

ראש השנה: להפגש עם בעל המאמר

אני רוצה לומר שיש קשר בין זה שהוא אומר שהבכיה היא שוברת את הכל, וזה ראש השנה, לבין זה שאצל רבי הרבי יותר חשוב מהחידושים. מה הקשר בין הדברים? כשאני אומר חידושים, ביחס למה שדיברנו קודם זה כמו להגיד שיש הרבה מפתחות או הרבה מצוות או הרבה כלים. כשאני אומר שכל הכלים הללו בסופו של דבר באים להביע את המלכות של ה' ואת הנוכחות של ה' ואת הקשר שלנו לה', אז בעצם אני רוצה להגיד שהעיקר הוא המפגש עם זה שיש פה בן אדם שעומד מאחורי כל הדברים. אם יש מלא חידושים אבל אין בן אדם שעומד מאחורי כל החידושים, זה כאילו כמו שאמרנו שכל האיברים הם בלי ראש, וכל השנה היא בלי ראש השנה.

כל המצוות שאני עושה כל השנה זה שאני חושב מה ה' אמר. אבל לחשוב "מי אמר" זה נקרא "תמליכוני עליכם", זה נקרא "קבלת עול מלכות שמיים" ש"לפני קבלת עול מצות". "עול מלכות" הכוונה שמה שמעניין אותי הוא מי אמר ולכן משנה

מה הוא אמר. אם זה מישהו חשוב, אם זה הקב"ה – מה שהוא אמר זה טוב. אם זה צדיק – אז הקב"ה נמצא שם הרבה, אז טוב מה שאמר.

אומר הבעל שם טוב לר' זאב קיצעס: כשאתה רוצה לכוון את כל הכוונות בעצם מה שאתה רוצה הוא שמה שהקב"ה אומר זה יהיה העיקר. יש סדר ההשתלשלות, יש סדר ירידת השפע, ככה זה עובד, ומה זה לכוון? שזה יסתדר טוב ויהיה מכוון. הוא אומר לו, כשאתה אומר ככה אתה בעצם אומר שמה שאומרים הוא הכי חשוב. ואני אומר לך²⁴ שבפרט בראש השנה העיקר הוא "תמליכוני עליכם". העיקר זה מי אומר את זה ולא מה אומר.

ממילא כל זה קשור להנהגה החדשה שהבעל שם טוב הנהיג שיש דבר כזה רבי. יש רבי הכוונה היא שלא חשוב כל כך מה הוא אומר אלא מיהו האומר. כלומר כמה מי שאומר הוא בעצם אומר שה' בעצם מדבר דרכי. כמה הוא אומר את זה. ככל שהוא יותר אומר שה' מדבר דרכו, כלומר ככל שיש יותר גילוי אלוקות במה שהוא אומר, ככה הוא יותר רבי.

באמת, כל יהודי הוא כמו רבי, כל יהודי הוא חלק אלוך ממעל ממש. כל יהודי שלומד אז הקב"ה מדבר, "מלתו על לשוני", "תען לשוני אמרתך" – מה שאתה אומר נמצא על הלשון שלי. אנו מבקשים "הערב נא את דברי תורתך בפינו", ש"דברי תורתך", שהתורה שאתה לומד, היא תהיה דרך הפה שלנו. כל יהודי שלומד תורה אומר את דבר ה'. אבל כמה זה גלוי? כמה באמת ה' מתגלה בתוך זה? זה תלוי. אז בשביל זה הולכים לרבי, הולכים לצדיק, ומנסים שיהיה מישהו שכשאני מתקשר אליו אני בעצם מרגיש שאני מתקשר לקב"ה. כמו שכתוב: "את ה' אלקיך תירא" לרבות תלמידי חכמים. או מה שכתוב "ולדבקה בו", "והלא הוא אש אוכלת", אלא הידבק בתלמידי חכמים (כמו שדרשו חז"ל כבכתובות קיא:). שכאשר אתה נדבק בתלמידי חכמים אתה נדבק בקב"ה.²⁵

²⁵ ראה על כך באריכות במאמר "לימוד החסידות בדורינו", נדפס בגליון מס' 27.

²⁴ על החידוש של הבעש"ט בעניין כוונות האר"י דובר באריכות בהלולת האר"י בצפת השנה (תשפ"ה), ובעז"ה יראה אור קרוב.

אז לוקחים יהודי, ועצם זה שרוצים שיהיה יהודי שמתקשרים אליו זה כבר להגיד שרוצים שה"מי אמר" יהיה יותר חשוב מה"מה אמר", וזה חידוש. וכשואלים אחרי זה "מי אמר?", אז כל אחד איפה שהוא נמצא, הוא קשור לרבי הזה או לרבי הזה. כל אחד לפי היהודי שהוא מוצא שעוזר לו להיות קרוב לה', שהוא מרגיש שה' באמת נמצא בתוך היהודי. לפי זה צורת ההתקשרות. ההתקשרות היא שאתה מרגיש שמה שיש את היהודי הזה פה במרכז – זה מה שעוזר.

ד. מהלך החגים במשל התקשרות הרבי והחסיד

קודם דיברנו על כך שמה שהיה בראש השנה צריך לרדת לתוך המציאות ולשם כך יש את יוה"כ. אחרי יוה"כ יש לנו את סוכות ושמח"ת שזה עוד יותר נכנס לתוך המציאות. אותו דבר זה גם בהתקשרות לרבי: יש את עצם הרצון שיהיה דבר כזה התקשרות, ויש אחר כך שאני רוצה שיהיה לזה כלים על מנת שזה יוכל להופיע ואני יוכל ליישם את זה בחיים.

יש את עצם ההתקשרות, שאני רוצה שיהיה גילוי אלוקות. אחרי זה יש מה שאני רוצה שזה יימשך לתוך המציאות. באים לרבי אומרים לו שרוצים שיהיה כך וכך, הרבה פעמים זה בעצם להגיד לו לרדת מההתנשאות שלו, ממה שהכל אצלו רק אלוקות, צריך לרדת לתוך המציאות²⁶. תמיד איך שאני מושך אותו ללמטה זה לא כל כך יוצא מוצלח אז על דבר כזה צריך לבקש סליחה. כשאני מתחיל לבקש משהו שאני רוצה שהוא ידאג לי אני צריך לבקש סליחה.

רבי נועד באמת בשביל שאני אוכל להתקשר אליו ולהרגיש שכך אני מתקשר לקב"ה. אחר כך כשאני רוצה שהוא ידאג, אפילו לרוחניות שלי, זה בעצם לגרום שהוא יהיה מגושם. זה מתחיל להקטין את הרבי. אמנם, מה אני יכול לעשות? התקשרות סתם לא מספיקה, צריך שיזין אותי. אז אני כן מבקש ממנו – זה נקרא

שהיום מתייחסים לצדיקים כמו אל	נגיד בצורה יותר פשוטה:
קופת חולים, כולם חברים במשהו	רוצים שהרבי ייקח אחריות על כל
שדואג להם.	מיני דברים. משהו פעם אמר לי

שבראש השנה צדיקים גמורים נחתמים – מה שהרבי מתקשר לקב"ה ואני קשור אליו, יש התקשרות, הכל נחתם בספרם של צדיקים גמורים. זה עצם ההתקשרות.

אחר כך מגיע יום כיפור או עשרת ימי תשובה. שיש צדיק, יש התקשרות, אבל צריך איכשהו לגרום שבחיים אני אוכל להרגיש שזה משמעותי לי. כמו שאמרנו (בפרק ג') שנאמר על יום כיפור "לכם", שהוא בא להוריד את הקב"ה אלינו. הדבר הראשון שאני צריך לשים לב הוא – שאני פושע. שזה שאני רוצה לעשות את זה – זה פשע. לקחת את הרבי ולהגיד שבמקום שאני אהיה בהתקשרות אני רוצה שהוא ייקח אחריות – זה פשע, וצריך לבקש על זה סליחה. וכך זה גם כלפי הקב"ה. ראש השנה הוא עצם ההתקשרות. ואחרי זה שאני אומר לו עכשיו שאני רוצה שתהיה שנה שלמה, שההתקשרות תרד למטה, וזה פשע. והקב"ה "עובר על פשע". אנחנו מבקשים סליחה והוא סולח. הוא אומר – זה בסדר שירד למטה. אני מרגיש פושע, והוא אומר שזה בסדר, אני לוקח אחריות, וסולח.

אחרי זה אני מרגיש שאמנם הוא סולח, אבל אם אני פושע והוא סולח אז התחושה היא שכאלו הכל יהיה פה בדיעבד, אי אפשר להתנהל ככה! אם אני צריך להיות רק בהתקשרות ולא לרדת לתוך החיים – זה לא מעשי, ואם כדי להוריד את זה לחיים אני צריך כל פעם לבקש סליחה – אי אפשר לעבוד ככה. גבאי של רבי, שכל רגע יבקש סליחה מהרבי על מה שהוא עושה, לא יצליח לעשות שום דבר. מה הוא צריך? צריך שהרבי יאמר: "תעשה מה שתעשה אני שמח בזה" – זה השמחה של סוכות, צריך שהרבי יאמר "אני לא רוצה שכל הזמן תבקש סליחה, אני רוצה שתעשה הכל. אין בעיה, אני איתך ביחד לגמרי" – זה כל ההושענות, בהושענות אומרים כל הזמן שה' איתנו. זה בסדר. זה ירידה, זה כבר איך שהוא איתנו לגמרי ולכן אנחנו יכולים לשמוח.

מה הכוונה שה' איתנו? שהוא אומר "אני שמח במה שתעשו". עדיין הירידה לא לגמרי, כשהוא אומר לי "אני שמח במה שתעשו" זה טוב, אבל אם פתאום הוא לא שמח. צריך כל הזמן שהוא יהיה שמח, אחרת תהיה בעיה. לכן נצרכת עוד ירידה, שמיני עצרת. שם מתחילים ממש להתגשם, כפשוטו. יש תפילת גשם. שם מתחילה באמת השנה. כמו שאנחנו מתחילים להרגיש רגיל. הקב"ה אומר שהוא כל כך איתנו

לגמרי, שזה לא שאנחנו כל הזמן צריכים לראות אם הוא שמח או לא שמח. "אל תסתכל כל הזמן איפה אני נמצא, אלא איפה שאתה נמצא – אני נמצא, מה שאתה – זה אני, אני חתום על זה".²⁷ אז לא צריך להסתכל כל הזמן אם ה' שמח או לא שמח, אנחנו מה שאנחנו. זה שמיני עצרת, שה' יורד להיות ממש בתוכנו. זה נקרא גשם, שהשפע מתגשם למטה, ועכשיו הוא נמצא בתוכנו.

איך יודעים שצריך לשמוח בשמיני עצרת? יש ריבוי, לא כתוב מפורש²⁸. אנחנו שמחים בשמחת תורה, זה השיא של השמחה, למרות שזהו רק מריבוי. ואנחנו עושים מזה כזה עניין גדול. למה? כי זה לא שהקב"ה שמח ואנחנו שמחים וכל הזמן צריכים להסתכל אם הוא שמח. לא, אתה שמח אז הוא שמח. הוא אצלך לגמרי.

שימו לב מה קרה להתקשרות פה. אם ראש השנה הוא התקשרות של החסיד לרבי, אז שמחת תורה היא התקשרות של הרבי לחסיד. שהרבי נמצא בתוך החסיד לגמרי, ועכשיו החסיד יוכל להיות כמו רבי. ניתן דוגמא: נניח שליח של הרבי, איפה שהוא נמצא הוא בעל הבית לגמרי. ידוע שהרבי היה מחובר לשליחים מאוד, היו ממש כמו הילדים שלו. וגם ידועים המון סיפורים שהרבי היה דואג לשליחים. הייתה תקשורת ישירה, הרבי תמיד ידע מה קורה אצל החסיד. למה? כי הוא היה שקוע בתוך החסיד. זה מה שהרבי מתקשר לחסיד.

כך הקב"ה מתקשר אלינו. חז"ל אומרים על שמיני עצרת: שה' אומר לנו "תעשו איתי עוד סעודה קטנה". מה הכוונה? "אתם עושים סעודה, אני רוצה גם להיות שותף, רוצה גם להיות איתכם". בדרך כלל מי עושה טיש? הרבי עושה טיש והחסידים באים לרבי. ופה החסיד עושה טיש והרבי בא לחסיד. זה הפוך.

אז לקחנו את המשל של רבי וחסיד. אמנם זה לא משל בעצם, לפי מה שאנו רוצים להגיד זה לא כל כך משל במובן הרגיל שהמשל והנמשל הם שני עניינים

²⁸ ראה סוכה מח. "אדם בהלל ובשמחה ובכבוד יום טוב האחרון של חג כשאר כל ימות החג: מנה"מ דת"ר 'והיית אך שמח' לרבות לילי יום טוב האחרון".

²⁷ אנחנו נקראים "מקדשי שמך", ו"שמנו קראת בשמך". אנחנו כאילו כמו השם של הקב"ה. מה שאנחנו עושים, הקב"ה חתום על זה.

נפרדים. כאן הנמשל ממש מתלבש בתוך המשל, כי הקב"ה ממש נמצא בתוך היהודי, בתוך הצדיק. אז ראש השנה הוא שיא ההתקשרות שלנו.

בע"ה, שהיום הולדת של הבעש"ט תגרום לנו להיות חסידים טובים, להרגיש כמה אנחנו קשורים לקב"ה, כמה אנחנו קשורים לצדיקים, כמה הקב"ה קשור אלינו, כמה הצדיקים קשורים אלינו, ומלווים אותנו. וזה תלוי במה שאמרנו קודם, ביראה, בתלות, בבושה, בקרבה, שצריכה להיות. לחיים לחיים!

בראש השנה יצא יוסף מבית האסורים

כתוב "בראש השנה יצא יוסף מבית האסורים". מה הכוונה לענייננו? שהצדיק היה בבית האסורים. מה הכוונה שהצדיק נמצא בבית האסורים? יש עליו אחריות. עוברים כאילו שנה שלמה, יש עליו אחריות, והוא צריך להלהיב את החברה בסוכות, ואחרי זה צריך להיות ממש בתוכם, וככה זה מתגלגל שנה שלמה. ואיפה שהם נמצאים גם הוא נמצא. זה נקרא שהוא נכנס לתוך הכלא. הוא נהיה בבית האסורים. ואז מגיע ראש השנה, צריך לצאת מבית האסורים הכוונה שאפשר להתקשר אליו סוף סוף, יש אותו שהוא מולך, "מבית אסורים יצא למלוך".

נגיד עכשיו משהו שקשור אלי באופן אישי, אבל הוא גם משהו כללי. כתוב שבהתועדות אפשר לפעול מה שמלאך מיכאל לא יכול לפעול"

לפני עשרים וחמש שנה, ערב ראש השנה, זה היה היום האחרון שהיינו בקבר יוסף. כל השנים היינו בראש השנה בקבר יוסף. וערב ראש השנה לפני עשרים וחמש שנה התחילו הפרעות, ובעצם אפשר להגיד שמאז "יוסף נכנס לבית האסורים". השנה, פעם ראשונה שיש דיבורים שאולי נוכל להיות בראש השנה שם. אתמול שר הביטחון אמר שהוא מאוד רוצה שנהיה בראש השנה שם, הוא אמר שהוא יודע שהצבא יתנגד כי זה מורכב מבחינה ביטחונית. אבל הוא רוצה ללחוץ על הצבא. אמר לנו (למי שמטפל בזה) שבגלל המצב יש הרבה דברים שצריך ללחוץ על הצבא. יש הרבה דברים שהם לא רוצים לעשות וצריך ללחוץ עליהם לעשות. אז גם על זה רוצה ללחוץ.

נעשה קצת לחיים על העניין, שנזכה שיוסף יצא מבית האסורים. אם נחשוב, לפני עשרים וחמש שנה כל העניין של התקשרות לצדיקים היה צריך חיזוק. העניין

הזה היה מאוד פגום. אז בע"ה שנזכה שזה יתקן, היכולת להגיע לקבר יוסף, להתפלל שם בראש השנה, להיות יחד עם הצדיק, לצאת יחד איתו מבית האסורים, מבית הכלא אחרי כל כך הרבה שנים – זה יתקן גם את כל היוסף הצדיק שיש במשך כל הדורות ובפרט בדור שלנו. שההתקשרות לצדיקים תתחיל להיות משהו שהוא לא מבוזז, שהקרן שלו תעלה, שיביא להתקשרות אמיתית בקב"ה. וכשזה יהיה התקשרות כזו תהיה התקשרות אמיתית. וכמו שאמרנו התקשרות לצדיק צריכה להיות כל כך חזקה עד שהצדיק נקשר אלינו. אדם שרוצה להתקשר צריך שזה יהיה כמו שהנשמה שלו קשורה לגוף שלו. אדם צריך להרגיש שכך הוא רוצה להתקשר לצדיק, שצריך להתקשר חזק. וממילא גם הצדיק נקשר אליו.

כתוב שאצל כמה וכמה צדיקים כבר בתחילת ראש השנה הם כיוונו את כל הכוונות של עד שמחת תורה. שהכל הלך מהר. כתוב בכוונות האר"י על "שנה שהיא רשה בתחילתה מתעשרת בסופה". "רשה בתחילתה" הכוונה מאז שהתקוע מתחיל. מתי היא רשה? השופר הוא צר, "מן המצר", כשהוא מתאמץ לתקוע בשופר זה נקרא שהיא רשה בתחילתה, וכשהקול יוצא זה נקרא שהיא מתעשרת בסופה. שהכל כלול כבר בתקיעת שופר.

שנזכה שהשנה תהיה "רשה בתחילתה ומתעשרת בסופה" מיד. ותחילתה יהיה התקשרות לצדיק וסופה יהיה שמיעת קול שופר, יהיה מה שהקב"ה מתגלה בתוכנו וזה כבר משיח בן דוד. זה העניין של שמחת תורה, של שמיני עצרת. שזה מתגשם בתוך המציאות. כל מה שהקב"ה רצה יתגשם. זה נקרא "ליבא לפומא גליא". שופר הוא שהקב"ה אומר את עומק הלב החוצה, יוצא החוצה כמו "יפוצו מעינותיך". וכשהקול יוצא החוצה זה נקרא משיח בן דוד. שהמציאות הופכת להיות השופר של הקב"ה. שנזכה יחד עם הכניסה לקבר יוסף לשמוע קול שופר של משיח שיופיע. יש משהו שקשור להתגלות המשיח שקשור לשכם. כתוב שמשיח יתגלה בגליל, כתוב שהכוונה לאזור של שכם. בע"ה שנזכה .

קודם כל – תשובה עילאה

באגרת התשובה אדמו"ר הזקן מסביר שיש שני חלקים בתשובה: בחלק הראשון האדם עושה תשובה או על חטא שהוא עשה, או על כך שהוא שקוע בתאוות שלו. בתשובה זו האדם שב על כך שיש משהו שמבדיל בינו לבין הקב"ה, תשובה זו נקראת 'תשובה תתאה'. אך ישנה גם תשובה עילאה. תשובה עילאה היא הכרה שלא רק החטא גרם לי לחשוב שאני מובדל מה', אלא עצם העובדה שנבראתי כבעל בחירה – כאחד שמועד לחטוא – מצריכה אותי לחזור בתשובה. בחלק השני עבודת התשובה היא להרגיש שאני לא נפרד מה', להיפך אני חלק מה'. נבראתי בצורה כזו שהתחושה הפשוטה שלי היא שאני נפרד מה', ועל כך אני צריך לעשות תשובה – לשוב אל ה'. שוב, התשובה שלי מורכבת משני חלקים, בחלק הראשון אני מפסיק לחטוא, ומסיר את המחיצות שביני לבין הקב"ה; ובחלק השני אני רוצה לא להיות מחוץ לקב"ה, אלא להיות חלק מהקב"ה.

בדרך כלל אנו חושבים שכדי להגיע לתשובה עילאה, עלינו להיות קודם כל שלמים בתשובה תתאה. קודם כל עלינו לתקן את מעשינו כך שיהיו טובים, ורק אחר כך נוכל להגיע לתשובה עילאה. לקפוץ מיד לתשובה עילאה, נראה לנו כיותר מדאי בשבילנו. הנחה זו גורמת לנו לעסוק הרבה בתשובה תתאה, כך שאיננו מגיעים לתשובה עילאה.

מחדש אדמו"ר הזקן שהפסוק "כי קרוב אליך הדבר מאוד", נסוב על תשובה עילאה. אם אנו רוצים לעשות תשובה תתאה, עלינו לקפוץ ולהתחיל יחד עם תשובה תתאה גם בתשובה עילאה, כי היא קרובה אלינו מאוד. מעבר לזה אומר אדמו"ר הזקן, לא רק שאנו יכולים לעשות מיד תשובה עילאה, גם תשובה תתאה תהיה קרובה אלינו יותר, כאשר נעסוק בתשובה עילאה.

מדוע על ידי ההקדמה של תשובה עילאה, תשובה תתאה תהיה קרובה יותר? כי כאשר האדם עושה תשובה תתאה, ומתחרט על המעשים שעשה, מתלווה

אליו המחשבה שהכל תלוי בו, מחשבה זו מגדילה מאוד את האישיות שלו ואת החשיבות של מה שיעשה. יש בכך צד של אמת, הרי אי אפשר לעשות תשובה תתאה בלי להחליט שאני אחראי למעשיי. אם האדם לא יקח אחריות על עצמו, ויתן לאישיות שלו לזרום כמו שהיא, הוא יגיע למקומות שה' ירחם. מובן שאנו צריכים לחשוב שיש לנו אחריות על עצמנו, אך אנו צריכים לשים לב, שיחד עם תשובה תתאה אנו מכניסים בתוכנו איזשהו ריחוק מהקב"ה.

ישנו חיסרון נוסף שנוצר בעקבות תשובה תתאה: כיון שאנו תולים את כל התקוות בעצמנו, אנו גם קצת מתייאשים. פעמים רבות אנו מרגישים שאין לנו מספיק כח כדי להשתנות, וממילא כל פעם שאנו נתאמץ לעשות תשובה, נכנס לתוכנו גם קצת ייאוש. אנו אומרים לעצמנו ש'הדבר' תלוי בנו, ומיד אנו חושבים על כך שאולי לא נצליח, ואם כך למה שננסה? כל פעם שאדם עושה תשובה תתאה בצורה כזו, נכנסת בו עוד טיפה של יאוש. הדבר דומה לאדם ששותה כוס של משקה טוב, עם קצת רעל בתוכו. כך בתוך תשובה תתאה ישנם גם מחשבות לא טובות העולות באדם, במידה והוא חושב שאינו שייך כלל בתשובה עילאה.

כאשר האדם עושה תשובה עילאה, הוא מבין שה' בעצמו הוא זה שנותן לו כח לעשות תשובה, לכן אדמו"ר הזקן רוצה שנקדים ונתחיל תשובה עילאה יחד עם תשובה תתאה. אמנם יש לאדם בחירה חופשית אם 'ללכת על זה' ולחזור בתשובה, אך הבחירה החופשית היא צד אחד של המטבע, באמת ה' הוא זה שנותן לנו את הכח לעשות תשובה. בתשובה עילאה אני לא מייחס את הכח לעצמי אלא לקב"ה שבעזרתי, שנוכח ממש בתוך התשובה שלי. במילים אחרות: כל היכולת שלי לשוב ולהתחרט, היא משום שה' מאמין ביכולת שלי להשתנות. כעת התשובה לא מייאשת, ולכן אנו נדרשים לעסוק בתשובה עילאה גם כאשר אנו עושים תשובה תתאה.

כדי לצייר נכון עד כמה הדבר קרוב אלינו מאוד, אדמו"ר הזקן מלמד אותנו שיש בתוכנו נפש אלוקית. בכך הוא מגלה לנו שאנו יהודים, משום שיש בתוכנו משהו אלקי. כאשר נחשוף את החלק האלוקי, מיד נגלה שאיננו קיימים כנפרדים מה'. נשים לב כמה טבעי הקשר שלנו עם ה' ועד כמה הוא משפיע עלינו, וכן נרגיש שאנו חלק מה' ושהכי טבעי לנו לשוב אליו. כעת ההסתכלות על עבודת התשובה

משתנה: כל עבודת התשובה נועדה לחשוף את הנקודה האלקית שבתוכי. אם עבודת התשובה היא רק כדי שנתקדם עוד ועוד, ככל שאנו חוזרים יותר בתשובה אנו מתמלאים ביותר ייאוש (כפי שהסברנו). אבל אם עבודת התשובה פירושה לחשוף עד כמה אנו חלק מה', כל פעם שאנו חוזרים בתשובה אנו מגדילים את האמונה ומקטינים את הייאוש; אנו מגדילים את הנוכחות של ה' בתוכנו, כך שתהיה יותר גלויה וחשופה.

אמונה בסליחה – בין תשובת ראש השנה לתשובת יום הכיפורים

ראש השנה ויום הכיפורים הם ימים של שיבה אל ה'. אך על אף שעבודת התשובה משותפת לשני הימים הללו, ניכר שיש ביניהם הבדל עצום; בנוסח התפילה, במצוות המיוחדות של היום, ובעיקר – ה'אווירה' שבכל אחד מימים אלו שונה.

אחד ההבדלים המשמעותיים בין ראש השנה ליום כיפור, טמון בשאלה על מה בעצם אנו עושים תשובה? כדי שנוכל להבין היטב את החילוק שבין התשובה של ראש השנה לתשובה של יום הכיפורים, ננסה להעמיק במהות התשובה בכלל.

אני מאמין שה' סולח?

קודם כל עלינו לשאול: האם אנו באמת מאמינים בתשובה? האם אנו מאמינים שה' רוצה ומקבל אותה? אם קצת נקשיב לעצמנו נגלה שפעמים רבות אנו מרגישים שגם כאשר אנו עושים תשובה ה' לא באמת סולח. מאיפה התחושה הזו נובעת?

יש לכך שתי סיבות. ראשית, האדם מרגיש שה' לא באמת סולח לו, מכיוון שהוא בעצמו לא מוכן לסלוח לאחרים. כאשר האדם לא מוכן לסלוח למי שעשה לו רע, הוא מרגיש לא ראוי לכך שיסלחו לו. יותר מזה, בסתר ליבו האדם גם לא מוכן לסלוח לקב"ה על הדברים הלא נעימים שקרו לו בחיים, ולכן התחושה שהוא לא ראוי לבקש סליחה מה' מתעצמת.

שנית, עמוק בתוכנו אנו חשים שאם ה' באמת סולח לי מהר כל כך – כנראה שהקשר שלו איתי לא כל כך משמעותי בשבילי, לא כל כך נוגע לו מה שאני עושה ולכן הוא יכול לסלוח לי בקלות. הרי מבשרי אחזה, שכאשר פוגע בי אדם זר אני לא לוקח את זה קשה, ואילו כאשר חבר קרוב עשה לי משהו שפגע בי קשה לי

מאוד למחול לו. מכיוון שהאדם לא רוצה להרגיש שה' לא מחשיב את הקשר איתו, הוא לא מוכן לחשוב שה' סולח כל כך מהר כאשר הוא עושה תשובה.

אני לא רוצה שיהיה לו רע

על מנת ליישב את האמונה בכך שה' סולח לנו בתוך הנפש, נתבונן במקרה של אדם שנפגע מחברו הטוב:

במקרה כזה הרגש הפשוט והראשוני, כאשר מישהו עשה לי משהו רע, אני רוצה שגם לו יהיה רע. זה נקרא שאני 'מקפיד' על החבר, ולא מוחל לו. כאשר מי שעשה לי רע הוא אדם זר ולא חבר קרוב, קל לי להגיע להחלטה בנפש שאני באמת לא רוצה שיהיה לו רע, ובכך אני מוחל לו. אבל כשמדובר בחבר קרוב שעשה לי רע, פתאום קשה לי להגיע להחלטה שאני לא רוצה שיהיה לו רע. במקרה כזה גם אם חברי מאד ירצה לחדש את הקשר יהיה לו קשה מאד לעשות זאת. למה דבר כזה קורה?

הקושי לסלוח לחבר קרוב, גם כאשר הוא מבקש סליחה, נובע מכך שהאדם שנפגע לא רק מצטער על העובדה שפגעו בו, אלא בעיקר על הקשר שהיה ביניהם שנפגע. האדם רוצה שהקשר בינו לבין חברו יהיה קרוב ועמוק, ואם הוא יסלח על הפגיעה פירושו של דבר שהפגיעה היא דבר לא כל כך נורא, דבר המעיד שהקשר ביניהם לא משמעותי כל כך. יש הרבה דרגות בחברות, ככל שהחברות יותר עמוקה – היא גם יותר רגישה. כך בעצם האדם לא רוצה למחול, כי הוא רוצה להרגיש שהקשר ביניהם הוא עמוק ואמיתי, ומתוך מחשבה זו נולדת גם מחשבה שהאדם רוצה שיקרה לחברו דברים לא טובים.

שני שלבים בתהליך המחילה

עד כה הסברנו שכאשר אנו לא מוכנים למחול בעצם יש בתוכנו שני תנועות. תנועה אחת, רצון כנה לחידוש הקשר שנפגע. תנועה שניה שמלבישה ומכסה את התנועה הראשונה – רצון שגם הפוגע יפגע. כאשר נדע להפריד בין שני התנועות הללו נוכל למצוא בתוכנו את הכח לסלוח באמת למי שפגע בנו.

תהליך המחילה שאנו מתארים כעת, מורכב משני שלבים נפרדים שההבחנה ביניהם ברורה. בשלב הראשון האדם הפגוע מוצא בתוכו מקום פנימי ואמיתי בו הוא לא רוצה שיקרה לחברו שום דבר רע, על אף הציפיה שלו ממנו לחידוש הקשר. רק לאחר שהשלב הראשון מיושם, האדם יכול לייחל ולצפות לכך שחברו ישקיע יותר בקשר ביניהם, והוא מצידו יהיה פתוח גם כן לשוב ולהתחבר כתגובה. רק על ידי שהחבר שנפגע הגיע להחלטה שאינו מקפיד על החבר שפגע בו בכל מקרה, הוא יכול לפנות לשלב של חידוש הקשר והחברות. בשלב זה האדם כבר הסיר את המחסומים המונעים ממנו את הקשר והקרבה בינו לבין חברו. כעת כאשר חברו מבקש את סליחתו הוא פתוח כדי לקבל אותה, וכך לשוב ולחדש ואף להעמיק את הקשר. כל עוד שני חברים אלו לא חזרו לקשר חזק ושמח כמו שהיה קודם הפגיעה, בעצם גם המחילה לא לגמרי שלימה.

שני השלבים בתשובה אל ה'

גם בעבודת ה', כאשר אנו שבים אליו ומבקשים מה' שיסלח לנו, אנו מבחינים בשתי מדרגות של תשובה. במדרגה הראשונה של התשובה, כאשר אנו מבקשים מה' שיסלח לנו, אנו מאמינים שה' מקבל מיד את סליחתנו, הוא כבר לא מקפיד ולא כועס עלינו ולא רוצה שיקרה לנו שום דבר רע. כל עוד אנו חשים שה' כועס עלינו בעצם אנו חסומים מלהתקרב אליו ולחדש את הקשר איתו, כמו שכתוב "עוונותיכם היו מבדילים בנים ובין אלוקיכם". כעת כאשר אנו מאמינים שה' כבר לא כועס עלינו, אנו יכולים לשים לב שהקב"ה מצפה שנעשה תשובה פנימית יותר, כדי שהקשר בינינו יתחדש. ככל שאנו משקיעים יותר כדי לחדש את הקשר שלנו עם ה', גם ה' מצידו מתקרב אלינו יותר ויותר, והקשר בינינו הופך לגלוי ועמוק יותר.

לאחר שלמדנו להבחין בין שתי מדרגות התשובה, אנו כבר מסוגלים להאמין באמת בתשובה ובכך שה' סולח לנו. כעת קל לנו יותר למצוא בתוכנו את המקום הפנימי בו אנחנו מוכנים למחול לאחרים, ולכן אנחנו יכולים יותר להזדהות ולחוש את המחילה שה' מוחל לנו. כמו כן, אנחנו לא חושבים שאם ה' מוחל מיד הוא לא מחשיב את הקשר שלו איתנו. להיפך, המחילה המיידית היא זו שמאפשרת לקשר הפנימי להתחדש. היא זו שמורידה את כל המחסומים, ונותנת לנו לשוב ולהתקרב לה'.

בין ראש השנה ליום הכיפורים

שתי מדרגות התשובה הללו, מסבירות לנו את ההבדל שבין ראש השנה ליום הכיפורים. אדמו"ר הזקן מסביר שבראש השנה אנחנו נכנסים לארמון המלך, אבל המלך נמצא ב'רוממות' והוא לא מתייחס אלינו. את הכאב שלנו מכך שה' לא מתייחס אלינו ביחס פנימי אנו מבטאים בראש השנה כאשר אנו תוקעים בשופר. רק לאחר מכן, ביום הכיפורים, היחס של ה' אלינו הופך להיות 'פנים בפנים'.

התשובה שאנו עושים בראש השנה היא קבלת עול מלכות פשוטה; ביום הזה אנחנו מחליטים שאנחנו יותר לא עוברים על רצון ה', וגם ה' מצידו לא רוצה שיקרה לנו שום דבר רע והוא מכניס אותנו לתוך הארמון שלו. אבל למרות שה' לא כועס, הוא עדיין לא מתייחס אלינו ביחס פנימי, כי הוא מצפה שאנחנו נשקיע ונפנה לחדש את הקשר. זה מה שאנחנו עושים בעשרת ימי תשובה ובעיקר ביום הכיפורים, בו אנו מבטאים את הרצון שלנו לשוב לקשר פנימי עם ה'. בכך אנו ממלאים את הציפייה של ה', וגם הוא מצידו פונה אלינו ביחס של פנים בפנים.

אחרי יום הכיפורים מגיע סוכות, בו אנחנו יכולים פשוט לשמוח ביחד.

שנזכה לשנה טובה ומתוקה, ושנרגיש עם המלך שמחה עצומה!

להכות על הלב – להרוג את השטן

"יום הכיפורים הוא זמן תשובה לכול, ליחיד ולרבים, והוא קץ מחילה וסליחה לישראל; לפיכך חייבין הכול לעשות תשובה ולהתוודות, ביום הכיפורים"

(רמב"ם, הלכות תשובה, פרק ב' הלכה ז').

כחלק ממצוות התשובה, ביום הכיפורים אנו מרבים להתוודות – על חטא שחטאנו לפניך וכו'. בעת שאנו מתוודים על חטאינו אנו נוהגים להכות על הלב, כאילו הוא האשם בכל מה שעשינו. אם נשים לב ישנם חטאים רבים שאברים אחרים ממונים עליהם, כמו לשון הרע או עין הרע, מדוע אנו לא מכים על האיברים הרלוונטיים כאשר אנו מתוודים על חטאים אלו?

החלל השמאלי 'אני רוצה לחיות'

כדי להסביר את עניין ההכאה על הלב עלינו להתבונן קצת במבנהו של הלב: לב האדם מחולק לשני חללים, החלל הימני והחלל השמאלי. אל החלל הימני מגיע הדם שכבר עבר בגוף וכעת הוא מרוקן מחמצן, משם הדם עובר לריאות שם הוא מתמלא בחמצן מחדש. הדם המחומצן חוזר מהחלל השמאלי אל החלל הימני של הלב, ומשם הלב מזרים אותו להחיות את כל אברי הגוף. החמצן הוא החיות של האדם, כך שהחלל השמאלי של הלב הוא זה שמחיה את כל גוף האדם.

החלל השמאלי שבלב מבטא את תחושת הקיום או תחושת החיות שיש לאדם. בחלל השמאלי של הלב אנו חשים שיש לנו חיות שלכאורה נובעת מעצמנו, אנו חיים וקיימים בגלל שאנו קיימים. כאשר נחריף את התחושה הזו, נאמר שבחלל השמאלי שבלב האדם מרגיש שהוא חי ורוצה לחיות, גם אם ה' לא רוצה שהוא יחיה. בחלל השמאלי שבלב האדם מרגיש את קיומו מהמציאות, ללא כל קשר לקב"ה.

התחושה שאני חי ללא קשר לכך שהקב"ה מחיה אותי, היא המקור לכל החטאים. בתחילה אנו מרגישים את הרצון לחיות חזק מאוד, לאחר מכן בדרך ממילא אנו נמשכים לכל דבר שנותן לנו עוד חיות. אנו מכים על הלב ביום כיפור, כי אנו מבינים שעצם הרצון התקיף של הלב לחיות, הוא הגורם לכל החטאים שלנו.

בדרך כלל כאשר אדם מתוודה על חטא מסוים הוא מפרט את החטא אותו הוא עשה, ביום כיפור אנו מתוודים על כל החטאים. את הווידוי עצמו אנו אומרים על פי סדר הא' ב', כאילו אנו אומרים 'לא משנה באיזה אות החטא שלנו היה, אנו מתוודים עליו'. אנו כוללים ביום כיפור את כל החטאים יחד ומכים על הלב ואומרים, תחושת החיות שלנו כנפרדים מה' היא הגורמת, ועליה אנו מתחרטים.

לחיות רק מה'

ביום כיפור אנו מצווים על שביתה ממלאכה ועל שביתה מאכילה, ולבסוף אנו גם מכים על הלב. בשאר הימים אנו עושים מלאכה כדי להתפרנס – שיהיה לנו אוכל להחיות את נפשנו. לאחר מכן אנו אוכלים את האוכל וכך גופנו מתקיים. ביום הכיפורים על ידי השביתה ממלאכה ומאכילה, אנו מבטאים את הרצון שלנו לחיות אך ורק מהקב"ה ולא מהמציאות החיצונית.

בנוסף על השביתה מאכילה, אנו מכים על הלב, אנו כאילו אומרים לו, לא רק ממלאכה ומאכילה אנו רוצים לשבות, אנו כביכול רוצים שגם אתה תפסיק לפעום ולספק חיות נפרדת מהקב"ה. אנו רוצים שרק ה' יחיה אותנו ולא הלב בחלל השמאלי, המרגיש את החיות שלו מעצמו.

כי ביום הזה יכפר עליכם

ביום כיפור אנו שבים על כל העוונות הפרטיים יחד עם ה'חטא' הכללי – עצם הקיום שלנו כנפרדים. בשעת הווידוי כאשר אנו מכים על הלב אנו שמים לב עד כמה אנו רחוקים מהקב"ה – הריחוק ביננו אינו נובע רק מחטאינו, הוא נובע מעצם תחושת הקיום שלנו. מדוע דווקא ביום כיפור היום הכי קדוש בשנה בו ה' מוחל על כל עוונותינו, אנו מעצימים את הפער ביננו לבין ה' כך שאנו שמים לב עד כמה אנו רחוקים ממנו?

על עשרת ימי תשובה בכלל ועל יום הכיפורים בפרט נאמר 'קראוהו בהיותו קרוב'. דווקא הקרבה של ה' אלינו והרצון שלו לסלוח לנו, היא זו שמאפשרת לנו לצעוק על ריחוקנו ולהתוודות על עצם קיומנו. כאשר ה' קרוב אלינו ואנו מרגישים שהוא זה שמחיה אותנו, אנו מצליחים לפתע לשים לב לפער הגדול שיש בינינו לבינו. לפתע אנו מרגישים שמצד האמת איננו חיים מצד עצמנו אלא ה' הוא זה שמחיה אותנו, בעצם התפוצצה לנו הקונספציה בפנים. אנו מרגישים לפתע שעד עכשיו חיינו בדמיון, הרגשנו את החיים שלנו בלי להעלות על הדעת שיש בעיה בעצם הקיום שלנו. כעת כאשר אנו מרגישים שה' מחיה אותנו, אנו מבינים עד כמה טעינו.

כעת כאשר ה' קרוב ואנו מרגישים שהוא באמת זה שמחיה אותנו, אנו יכולים לעשות תשובה על כך שאנו נפרדים. דווקא על ידי הקרבה אנו יכולים לשוב על ה-חטא שגורם לכל החטאים – היותנו קיימים! בלי הקרבה הגדולה לה' והתחושה שהוא מחייה אותנו, לא היינו יכולים לוותר על הרצון שלנו לחיות. דווקא הקרבה הגדולה היא זו שמאפשרת לנו להכות על הלב ולומר לה' שיסלח לנו על קיומנו. על זה נאמר 'קראוהו' – שיציל אותנו מתחושת הקיום שלנו, דווקא – בהיותו קרוב'.

קבלת החיות מה'

לאחר שביקשנו סליחה מה' על קיומנו, ה' באמת סולח לנו. כאשר ה' סולח לנו הוא בעצם מגלה הבנה לרצונו של האדם לחיות. ה' רוצה שנחיה, וכך הוא מחיה אותנו כבני אדם שרוצים לחיות. כאשר אנו שמים לב שבאמת ה' רוצה שנחיה, אנו ממתיקים קצת את הרצון העיוור שלנו לחיות. אנו מבינים שאמנם רצון זה אינו טוב, אך גם אותו ה' ברא.

הבנה זו דומה לשעיר המשתלח אותו אנו כביכול נותנים ל'סטרא אחרא', ישנו מקום לרע בעולם ה' רוצה שהוא יהיה קיים. כאשר אנו זורקים את השעיר המשתלח לעזאזל, אנו כאילו אומרים לרע: אתה חושב שהקיום שלך אמיתי ועומד בפני עצמו, מצד האמת אתה לגמרי טועה באמת ה' הוא המקור לקיום שלך, אך יחד עם הקיום שלך הוא גם נותן מקום לטעות שלך.

להרוג את השטן

כתוב שביום הכיפורים אין שטן (כ.), כאשר אנו אומרים לשטן שגם הוא נברא של הקב"ה וכל החיות שלו היא מכך שה' רוצה את קיומו, הוא כאילו לא קיים. השטן או היצר הרע הם בעצם תחושת הנפרדות מהקב"ה, הם עצם הטענה שהעולם קיים מצד עצמו. כאשר אנו נוכחים לראות שגם טענה זו נובעת מהרצון של הקב"ה, טענה זו מאבדת את טעמה. ביום כיפור אנו מרגישים שה' בורא גם את המקומות החלשים שלנו, כך שגם שם בתוך הנפרדות אנו מרגישים את נוכחות ה'.

עלון מעמקים מופץ בכל שבוע ברחבי הארץ

בעלון מובאים שיעוריו של הרב יצחק שפירא

המבארים את פרשיות השבוע ומאמרים חשובים בעבודת ה' בצורה עמוקה ובהירה החודרת למעמקי הנפש

רוצה להיות שותף בהפצת העלון, ובחיבור של רבים לעומק של התורה?

חייג עכשיו 058-6305341 - מאיר, או 0537246111 - יוסף

למה צריך כל-כך להתאמץ כדי שה' יסלח לנו?

במאמר זה ננסה להבין מה עניינה של בקשת הסליחה מה', האם עניינה דומה לבקשת הסליחה שלנו איש מרעהו, מדוע אנו צריכים להרבות כל כך בווידויים כדי שה' יסלח לנו, ומדוע ה' לא מוחל וסולח לנו כל יום.

"הריני מוחל לכל מי... שחטא כנגדי"

כשאנו מבקשים סליחה איש מרעהו אנו נוטים לחשוב שעיקר המאמץ צריך להיות מהצד הפוגע – פגעתי במישהו, וכעת אני צריך להתאמץ ולפייס אותו. אך האמת היא שעל הצד הנפגע מוטל להתאמץ יותר בשביל לסלוח.

במחשבה פשוטה הייתי מחכה שהפוגע יבקש מעומק הלב ובדמעות שליש שאסלח לו, ורק אז אסלח. אך תביעת התורה מהנפגע מאוד חזקה – כתוב בהלכה (שו"ע או"ח תרו, א) שאם אדם ביקש סליחה שלש פעמים חייבים לסלוח לו, גם אם הוא לא נפל על ברכיו אלא רק ביקש בפשטות סליחה.

יתירה מכך – בהרבה מהמקרים, באופן פשוט, על האדם לסלוח גם ללא שביקשו ממנו סליחה. אין מצוה בהקפדה על הפוגע. כל ערב אנו אומרים בקריאת שמע שעל המיטה – "הריני מוחל לכל מי שהכעיס והקניט אותי או שחטא כנגדי".

האם גם ה' אומר קריאת שמע שעל המיטה?

נעבור לבקשת הסליחה מה' – כיצד היא בקשת הסליחה מה'?

לכאורה, היה מתאים שה' יתנהג לפחות כמו שהוא מצווה עלינו, לא 'יקפיד' אלא ימחל על כל מה שפגענו בו. האם גם הוא – כביכול – אומר כל יום את הנוסח שהזכרנו – 'הריני מוחל'? אם היינו יודעים שה' כל לילה מוחל על כל מה שעשינו ביום – היינו ממש רגועים...

מסתבר שלא – ה' מחכה שאנו נבקש ממנו סליחה, ועלינו מוטל להתאמץ על כך. ישנם סדרי תשובה, וישנו את יום הכיפורים, בו אנו צמים ומבקשים – כמעט ללא הפסקה – סליחה על עוונותינו.

יוצא שה' מצטייר בעינינו כאחד שלא כל כך סולח, לפחות לא לפני מאמץ מצידנו.

מדוע זה כך? מדוע אנו צריכים 'להוציא את הנשמה' ולהתענות כדי שה' יסלח לנו?

הוא לא רוצה לסלוח כ"כ מהר...

התשובה היא שבקשת הסליחה מה' ובקשת הסליחה מהחבר שונות – בבקשת הסליחה מה' יש לי בעיה. אם כאשר אבקש מה' סליחה הוא מיד יסלח לי – אני אאבד את הקשר איתו. וכמו שנסביר:

ה' ברא את העולם ושם אותנו בתוכו. כדי שנצליח להיות בקשר עם ה' האינסופי הוא נתן לנו תורה ומצוות, בכלים מוחשיים כפי שאנחנו מכירים. ללא מצוותיו של ה', לא היתה לנו אפשרות להישאר איתו בקשר²⁹.

ה' יתברך לא סולח ולא 'מחליק' לנו את העבירות שלנו, כדי להראות לנו שחשוב לו ממש שלא נעשה אותם, ודבר זה עצמו הוא חסד גדול שהוא עושה איתנו, כי רק העובדה שאכפת לו כל כך מכך שנעשה את מצוותיו – משאירה אותנו בקשר איתו.

אבל ביום כיפור כן!

אם כך, מדוע הוא סולח לנו ביום הכיפורים?

ובצירופי אותיות תנ"ך, ודרשותיהן שבאגדות ומדרשי חכמינו ז"ל, בכדי שכל הנשמה או רוח ונפש שבגוף האדם תוכל להשיג בדעתה ולקיימן כל מה שאפשר לקיים מהן במעשה דבור ומחשבה, ועל ידי זה תתלבש בכל עשר בחינותיה בשלשה לבושים אלו.

²⁹ תניא פרק ד' "ואף דהקב"ה נקרא אין סוף, ולגדלתו אין חקר, ולית מחשבה תפיסא ביה כלל... הנה על זה אמרו במקום שאתה מוצא גדולתו של הקב"ה שם אתה מוצא ענותנותו. וצמצם הקב"ה רצונו וחכמתו בתרי"ג מצוות התורה ובהלכותיהן,

משום שאם נישאר רק במימד בו כל הקשר שלנו איתו מותנה בקיום המצוות – אנו עלולים לחשוב חלילה שהעיקר הוא רק לקיים את המצוות.

בכך שה' מוחל וסולח לנו ביום הכיפורים הוא בעצם בא ואומר לנו – נכון שאני מאוד 'לחוץ' שתקיימו את מצוותי, אך דבר זה הוא בשביל שיהיה בינינו קשר, וזה העיקר – זכרו שהמצוות נועדו בשביל שנהיה בקשר עם מי שציווה עליהן. כפי שמבואר בחסידות (לקוטי תורה במדבר מה, ג ועוד) שהמילה 'מצוה' היא מלשון 'צוותא' וחיבור.

אך עדיין חסר לנו פה משהו –

אמרנו שה' נתן לנו מצוות גשמיות, כדי שעל אף היותנו בתוך העולם הגשמי נצליח להיות בקשר איתו. אם כך, כאשר ה' סולח לנו ביום הכיפורים ו'מוותר' על כך שהמצוות יהיו את הקשר בינינו – איבדנו את הקשר היחיד שהיה לנו איתו...

מה עושים?

'על חטא... על חטא'...

בשביל זה מגיע הצום. בצום אנו מפסיקים לקבל את החיות שלנו מהאכילה והשתיה ועוברים לקבל את החיות שלנו מה'. כלומר, הצום מבטא את העובדה שאנחנו יכולים לצאת מהגשמיות ולהיות בקשר עם ה'.

נישאר לנו להסביר מדוע אנו מבקשים ומתאמצים כל כך לבקש סליחה.

בקשת הסליחה על החטאים היא בעצם אמירה לה' שאם היינו מרגישים כל השנה כמו עכשיו – שכל החיות שלנו היא מה' – לא היינו עושים בכלל חטאים.

כלומר, מכיוון שביום כזה – בו אנו מקבלים חיות רק מה' – לא שייכים בכלל חטאים, ואכן 'עיצומו של יום' מכפר עלינו. אך אנו מצידנו כן מבקשים שימחל לנו, ובכך בעצם אומרים לו שכל חטא שהיה במהלך השנה נגרם מהרגשתנו שאת החיות אנו מקבלים מהעולם, ולא מאיתו יתברך.

למה צריך כל-כך להתאמץ כדי שה' יסלח לנו? ◇

העולה מהאמור, שביום הכיפורים הממשמש ובא אנו מרגישים חזק את הקשר עם ה', איננו זקוקים לכלום חוץ ממנו, ואנו מתחננים ומבקשים ממנו שיזכור שכל השנה רצינו את הקשר איתו ולא את העולם הזה.

שנזכה להרגיש חזק בנפשנו פנימה את העונג שיש לה' מהקשר איתנו, ושהרגשה זו תלווה אותנו כל השנה הקרובה, עד שלא נרצה שום דבר מבלעדי ה' יתברך.

רוצה לקרוא
עוד?

נהנית?

מגוון חוברות של הרב למכירה בנושאים
שונים באתר ישיבת עוד יוסף חי או בטלפון

058-5277247

הסדר המיוחד בעבודת יום הכיפורים

הבושה שיש בעבודת יום הכיפורים על המעשים הלא טובים שעשינו במשך השנה היא גדולה יותר מאשר בשאר הקרבנות. הבושה הזו משנה את סדר העבודה, ועומדת במרכזו של יום הכיפורים.

עבודת הדם בקרבן חטאת היא שונה ומעולה יותר מעבודת הדם בשאר הקרבנות: רק את החטאת נותנים למעלה, על קרנות המזבח (ולא על קיר המזבח), רק החטאת טעונה נתינה על ידי האצבע, ורק החטאת טעונה ארבע מתנות, כלומר ארבע נתינות של דם על המזבח, בשונה משאר הקרבנות שבהם נותנים את הדם בשתי מתנות בלבד.

כמובן, ביום הכיפורים עבודת דם החטאת עוד יותר חשובה ומשמעותית: את פר כהן גדול ואת שעיר העם, שהם עיקר עבודת יום הכיפורים, מזים גם בקדש הקדשים, גם על הפרוכת של קדש הקדשים וגם על מזבח הזהב שבהיכל.

למה עבודת דם החטאת שונה מעבודת שאר הקרבנות, ולמה ביום הכיפורים עבודת הדם עוד יותר משמעותית?

הבושה ועבודת הדם

כאשר האדם מביא קרבן ועושה תשובה ומבקש סליחה מה', הוא מתבייש. הוא לא יודע אם הוא מוכן לסלוח לעצמו על חטא כזה, ואף על פי כן הוא מבקש מה' סליחה, כי ה' הוא "חנון המרבה לסלוח", וזה גורם לו להתבייש.

עבודת הדם היא כמו הבושה של החוטא. כשם שכאשר האדם מתבייש הדם מציף את הפנים שלו והוא מסמיק, כך כאשר האדם חוטא ומתבייש בחטאו, עליו להדגיש יותר את עבודת הדם של הקרבן. הבושה היא חלק מהכפרה של החטא, כפי שאמרו חכמינו "כל העושה דבר עבירה ומתבייש בו, מוחלין לו על כל עוונותיו"

(ברכות יב, ב), ולכן בקרבן חטאת עבודת הדם שונה ומעולה יותר מאשר בשאר הקרבנות.

בחטאות של יום הכיפורים הבושה היא גדולה יותר: כאשר האדם עושה חטא בשוגג, קל לו יותר לחוש שגם הוא היה סולח לעצמו על חטא כזה, ולכן הבושה בחטאות של כל השנה היא קטנה יחסית, כיוון שקרבן חטאת של כל השנה בא על עבירה בשוגג.

לעומת זאת הפר והשעיר של יום הכיפורים באים לכפר על טומאה שטימא את הקודש אפילו אם זה היה במזיד, וכאשר האדם עושה חטא במזיד, הוא מרגיש שהוא לא היה יכול לסלוח לעצמו על חטא כזה. לכן בפר ושעיר של יום הכיפורים הבושה גדולה יותר, ועבודת הדם שבהם שונה ומעולה יותר.

הקטרת הקטורת ביום הכיפורים

הבושה שיש בחטאות של יום הכיפורים גורמת לשינויים שיש בין הקרבנות של כל השנה לקרבנות של יום הכיפורים (מלבד ההבדלים בהזאת הדם). שינוי אחד הוא בזמן הקטרת הקטורת: בסדר עבודת התמיד שבכל יום, הכהן קודם מקריב את התמיד ולאחר מכן מקטיר את הקטורת. לעומת זאת בסדר עבודת החטאות של יום הכיפורים, הכהן הגדול קודם מקטיר קטרת בקדש הקדשים ורק לאחר מכן זורק את דם החטאות.

הקטרת הקטרת מורה על כך שלה' יש נחת רוח מאיתנו, והמציאות שלנו מעלה לו ריח טוב, כביכול. הבושה הגדולה שיש ביום הכיפורים גורמת לנו שלא נוכל לבקש סליחה מה', לפני שנדע שאנחנו מרוצים לפניו ויש לו נחת רוח מאיתנו, ולכן ה' אומר לנו להקטיר קטרת לפני שמתחילה העבודה המיוחדת של יום כיפור. כלומר בכל יום עבודת הקרבנות שלנו גורמת שלה' יהיה נחת רוח מאיתנו, ולעומת זאת ביום הכיפורים הנחת רוח של ה' מאיתנו היא זו שגורמת ומאפשרת ונותנת השראה לעבודת יום הכיפורים. וכפי שכתוב "כי ביום הזה יכפר עליכם", וזוהי הסיבה לעבודה המיוחדת של יום הכיפורים.

הקטרת האימורים ביום הכיפורים

הבדל שני בין הקרבת הקרבנות של כל השנה להקרבת הקרבנות של יום הכיפורים, הוא שבכל השנה לאחר זריקת הדם מקטירים את האימורים, ולעומת זאת ביום הכיפורים התורה מדגישה שאת האימורים מקטירים בסוף סדר העבודה. רק לאחר שהכהן הגדול שולח את השעיר המשתלח, מחליף לבגדי זהב ומקריב את אילו ואיל העם התורה אומרת "ואת חלב החטאת יקטיר המזבח".

הקטרת האימורים מורה על כך שה' מרוצה מהעבודה שלנו ומהקרבות שלנו. האימורים הם החלב, שהוא החלק המשובח שבבהמה, וכשם שאדם שאוכל בשר שמן וזה גורם לו להנאה, כך לאחר שהקרבנו את הקרבן לה' יש הנאה מעבודתו.

בחטאות של כל השנה לאחר שזורקים את הדם אפשר גם להקטיר את האימורים, שמורים על כך שה' סולח לנו ויש לו הנאה מעבודתו. אבל ביום הכיפורים הבושה היא גדולה, ולכן אנחנו לא מקטירים את האימורים עד שגומרים את כל העבודה המיוחדת של יום הכיפורים. כאשר הכהן הגדול מחליף לבגדי זהב ומקריב את אילו ואיל העם, נגמרה עבודת הדם של יום הכיפורים, וחוזרים לתקשורת רגילה עם ה', ורק אז אפשר להקטיר את האימורים, וה' מראה לנו שהוא נהנה מעבודתו. כל עוד אנחנו מלאים בבושה ה' לא רוצה להראות לנו שהוא נהנה מכך, ורק לאחר שאנחנו חוזרים לתקשורת טובה ורגילה איתו אנחנו מקטירים את האימורים, שמורים על כך שה' נהנה מעבודתו. כלומר שני השינויים הללו – הקטרת הקטורת לפני זריקת הדם, והקטרת האימורים רק לאחר כל העבודה – הם הפוכים זה מזה: מצד אחד ביום הכיפורים הבושה גדולה, ולכן אנחנו לא יכולים להתחיל את העבודה לפני שמקטירים את הקטורת שמורה על כך שלה' יש נחת רוח מאיתנו, וזה מה שנותן את ההשראה לעבודת היום. מצד שני, ביום הכיפורים הבושה היא גדולה, ולכן רק לאחר הקרבת אילו ואיל העם, שמורה על כך שאנחנו חוזרים לתקשורת טובה ורגילה עם ה', אפשר להקטיר את האימורים שמורים על כך שעבודתו רצויה בעיני ה'.

בַּעֲנִיַּן הַיָּמִים שֶׁבֵּין יוֹם הַכִּיּוֹרִים לַסּוּכוֹת

הקדמה

כשיוצאים מראש השנה ויום הכיפורים אנחנו רוצים לבנות משהו שבתוכו נוכל להיות כל השנה. כתוב (ראה לדוגמא מאמר ד"ה בסוכות תשבו תשל"ג וש"נ) שמאה הקולות של השופר מתגשמים להיות הכף של הקטורת (כ"ף בגימטריא מאה) ואח"כ מתגשמים עוד יותר להיות הסכך (סכ"ך ג"כ בגימטריא מאה).

בכף של הקטרת רואים שיש עבודה מיוחדת, הכהן הגדול צריך במיוחד לטבול וללבוש בגדי לבן ולהכנס שוב לקה"ק רק בשביל להוציא את הכף והמחתה, חשבתי להסביר שכשאדם עובד את ה' הוא צריך שהעבודה תהיה נקיה ולא ישאר כלום מהעבודה אלא כל מה שישאר זה רק עצם הקשר עם ה' (קטורת לשון התקשרות, כמו "בחד קטירא אתקטרנא..."), כלומר בזמן שהאדם נתון בעבודה אז זה בסדר יש קטרת ויש קשר עם ה', אבל אחרי שהוא גומר לעבוד יש חשש שאת עצם הקשר הוא לא יזכור משום שזה אוויר (העשן של הקטרת כבר מסתלק ולא נשאר ממנו כלום)³⁰ וכל מה שהוא יזכור זה רק את המאמץ, רק את העבודה הוא זוכר ולא את התוצאה של העבודה. לכן יש עבודה בפני עצמה להוציא את הכף והמחתה שחש ושלווה לא ישארו שם.

כך נגמר ראש השנה ויו"כ אתה שואל את עצמך "האם קרה משהו בכל העבודה של הימים האלה?", אתה רוצה להרגיש שקרה פה משהו, אך לאמיתו של דבר את הדבקות עצמה אתה לא תזכור כי אתה לא יכול לתפוס את זה (כמו שכל

הפרושים מבינים שמה שלא רואים את ה' בקה"ק בלי ענן זה לא בגלל שהמציאות שלו סותרת את העולם אלא להיפך, בגלל שהוא כ"כ 'שקוף' אז לא רואים אותו, הוא ממש אינסופי ולא מתגלה בשום דבר מסוים, על כן צריך ענן שזה בעצם התגשמות של הקב"ה כביכול.

³⁰ במקום אחר הסברנו שהצדוקים סברו שצריך להקטיר מבחוץ ולהכנס עם העשן לקה"ק זה משום שהם הבינו שהתגלות השכינה לא יכולה להיות בצורה פשוטה בעוה"ז אלא או אנחנו או השכינה לכן צריך ענן שיסתיר ויטשטש; אמנם

הזמן יש לנשמה דבקות בה' אך לא תופסים את זה) וכל מה שאתה יכול לתפוס זה רק את המאמץ, רק את הכלי שהכנת בשביל שתהיה דבקות³¹. אם אתה מוציא את הכף והמחתה אז יוצא שאתה פשוט נשאר בלי כלום, כל דבר שתגיד שקרה הוא בעצם מגשם את מה שבאמת קרה.

כדי להמשיך באמת את הדבקות הזאת לכל השנה בשביל זה מגיע סוכות, אחרי ארבעת הימים האלו שבהם אתה מרגיש שכל מה שנשאר זה רק אוויר אז התחושה הזאת בעצמה שלא נשאר כלום היא מתעבה להיות הסוכה. כלומר אתה מסתכל ואומר "אין לי מושג באמת ממה שהיה שם בר"ה ויוה"כ, אבל מה שבטוח זה שכתוצאה ממה שקרה שם המציאות של עכשיו היא קצת שונה מהמציאות שהיתה לפני ר"ה ויו"כ" שבעת ימי החג האלה באים להגיד שלמרות שאני חי פה למטה בכל זאת באמת יש איזה השפעה של מה שקרה שם³².

האר"י כותב (בדרוש ג' מדרושי סוכות בשער הכוונות)³³ שמר"ה עד יוה"כ זה בחינת חיבוק השמאל, שהנוקבא מקבלת מז"א את כל הגבורות, כך היא בונה את יכולת ההשתוקקות האמיתית שלה לז"א, זה עניינם של כל הימים האלה שמראש השנה עד יוה"כ, לבנות בתוך הבן אדם את המקום שהוא הכי ב'רצוא'

³³ כשלומדים את האר"י באופן פשוט הרבה פעמים נראה שאין קשר בין דרוש לדרוש והסדר ביניהם לא חשוב, אבל כשמעיינים טוב רואים שבאמת הסדר של הדרושים הוא מאוד משמעותי (אע"פ שלא האר"י בעצמו סידר את זה), אם שמים לב לסדר אפשר לראות כל מיני דברים מאוד מעניינים וגם זה יכול הרבה פעמים לתרץ כל מיני קושיות.

הוא אומר שהוא הולך להסביר את הסדר של הימים, למרות שהוא כבר הסביר לפני כן, וגם לפני כן כשהוא מסביר הוא מפנה לכאן, זאת אומרת שכאן המקום העיקרי לדבר על הסדר. אבל באמת זה הגיוני, כי כאשר אתה מגיע לראש השנה אז יש לך בינתיים רק את ראש השנה, וכשאתה מגיע ליום כיפור אז יש לך גם את יו"כ אך עדיין אין לך את סוכות, אבל כשאתה מגיע לסוכות יש לך את שלושתם. לכן מובן הסדר הזה.

³¹ עפ"י אפשר לומר שמה שהכף נהפכת להיות הסוכה, זה מה שהסוכה היא כמו כף יד שתופסת (שתי דפנות והשלישית אפילו טפח). [אז אפשר לומר שזה הכ"ף אמה שהסך צריך להיות בתוכם, שאחד הטעמים לכך ש"סוכה שהיא גבוהה למעלה מעשרים אמה פסולה" הוא משום שמעל עשרים אמה כבר אי אפשר לתפוס את הסך ולא מתקיים בו "למען ידעו דורותכם" (וטעם זה נפסק ג"כ להלכה כמו שרואים בהלכות חנוכה והלכות עירובין)].

³² אפשר לתת לכך דוגמא מחוויה אנושית: גם שבעת ימי המשתה שעושים אחרי חתונה, וגם שבעת ימי אבלות שעושים אחרי הקבורה, הם גורמים שבעצם תהיה לך תפיסה במה שקרה. במקומות שלא עושים שבעת ימי משתה ושבעת ימי אבלות אז יוצא שפתאום קרה משהו וממשיכים לחיות כאילו לא קרה כלום.

לקב"ה, וזה קורה בשלימות ביום כיפור³⁴. יוה"כ זה היום שבו יש את החותם שגורם שעכשיו הנוק' תוכל להיות בהשתוקקות ולהעלות מ"ן³⁵.

בערב יו"כ אנחנו עושים יו"ט בגלל שאנחנו בטוחים שנזכה בדין, האר"י כאן עושה כמו ניתוח פסיכולוגי של מה שיהודי עובר בימים האלה. בערב יוה"כ כשאתה הולך להשתוקק זה על דעת זה שבסופו של דבר תהיה היענות מלמעלה, כל ההיענות מלמעלה היא קשורה לחיבוק נישוק וזיווג, שכל התהליך הזה יקרה אח"כ בסוכות הושענא רבא ושמיני עצרת, אך כבר יש איזושהי רוויה שמתחילה להאיר בערב יו"כ. לזה הוא קורא שהחסדים של האור פנימי של אמא שהוא בכללותו אור מקיף, כבר מתחיל להאירים בערב יו"כ. בערב יוה"כ עצמו ההארה הזאת נכנסת גם ליסוד וגם למלכות, לכן כל האוכל ושותה בתשיעי כאילו התענה תשיעי ועשירי כי יש בזה גם את החסדים של המלכות שזה בתשיעי מצד עצמו וגם של היסוד שזה שייך לעשירי אבל מאיר בתשיעי.

היום הראשון שלאחר יוה"כ עליו נאמר (קהלת ט, ז) "לך אכל בשמחה לחמך ושתה בלב טוב יינך כי כבר רצה האלהים את מעשיך"³⁶, זה החסד שנמצא בתוך ההוד, עד עכשיו מה שהחסדים היו ביסוד או במלכות זה לא ממש החסד עצמו אלא רק הרושם של החסדים (שהרי יש רק חמישה חסדים, מחסד עד הוד, וביסוד

³⁵ מסופר (ליקו"ש יד עמ' 400) שהרבי הרש"ב אמר לרבי הרי"ץ במוצאי יו"כ "עתה צריך להתחיל לעשות תשובה". באופן פשוט נשמע תמוה, נראה שהפשוט הוא כך: באופן פשוט אנחנו מסתכלים בעד יו"כ היה זמן לעשות תשובה ומעכשיו יש זמן לשמוח, אבל זה הסתכלות לא נכונה, זה נראה "כתינוק הבורח מבית הספר", כמו אחד שלמד נהיגה ועבר ססט, וכי עכשיו הוא יגיד "זהו, זה מאחורי"? אדרבה עכשיו הוא כבר יכול להתחיל לנהוג בעצמו. ככה הוא הסתכל על זה, היה זמן שהקב"ה אמר לנו לעשות תשובה אז עשינו תשובה ועכשיו אנחנו כבר יודעים לעשות תשובה. (זה הפשט לדעתי, איך שהרבי מסביר את זה זה גם מסתדר עם מה שאני אומר, אבל איך שראיתי שמסבירים את הרבי זה מאוד חרה (לי).

³⁶ קהלת רבה שם, טור או"ח תרכד.

³⁴ לכן כתוב שביוה"כ קוראים על מות נדב ואביהו כי צריך לבכות על מותם. לבכות על נדב ואביהו באופן פשוט זה לבכות על זה שיש לנו בעיה של רצוא, שבגלל שנדב ואביהו מתו אין לנו מספיק דוגמא של רצוא, כשהם חיו זה היה דוגמא של רצוא אמיתי, בסוף הרצוא הזה מת, כי הם הלכו עליו יותר מדי, כמו שבן אדם אומר לעצמו "אם אני אלך על הרצוא עד הסוף אז אני אמות" [ואפשר שגם זה הסיבה שאחר סדר העבודה בתפילה בוכים על עשרת הרוגי מלכות, שעניינם מאוד דומה כמבואר במקום אחר]. הסיבה הפשוטה שקוראים על מות נדב ואביהו היא כי קוראים על סדר עבודת יוה"כ בפרשת אחרי מות, והפרשה שם מתחילה מ"אחרי מות שני בני אהרן" כלומר כל סדר העבודה של הכהן גדול ביו"כ בא בשביל לתקן את האחרי מות שני בני אהרן, כמבואר במקום אחר.

ובמלכות זה רק הרושם שלהם) שרק בקושי מרגישים אותם בערב יו"כ, אבל עכשיו מיד אחרי יו"כ כבר ממש מתחילים להרגיש את החסד, "רצה האלוקים את מעשיך" הכוונה שהקב"ה מבסוט ממך, האדם לא יודע כמה הקב"ה מבסוט ממנו, אחרי שנגמר ר"ה ויו"כ אם לא היו אומרים לנו שהקב"ה מבסוט מאיתנו אז היינו ביאוש גמור. זה נקרא החסד שבתוך ההוד, שהדבר היחיד שאני יכול להרגיש זה שעם כל המתח שהייתי בימים האלה אז אני שמח שהקב"ה רוצה להגיד לי שזה בסדר, שרצה האלוקים את מעשי, זה בעיקר כמו שאני מודה לקב"ה שהוא לקח אותי בסדר³⁷.

זה קשור למה שדיברנו מקודם (בהקדמה) על כך שבימים האלה כל הדבקות שהיתה לנו (שהיה לנו 'רצוא' מאוד חזק) היא עדיין לא מגושמת, מה שבסוכות הקשר מתגשם הכוונה היא שאני מרגיש שזה פעל אצלי משהו מאוד משמעותי ואני יכול לשמוח במה שזה פעל. ביום הראשון אני מרגיש שה' התייחס לכל ה'רצוא' שלי, שזה נגע לו והוא רצה את זה והוא שמח בזה, אני שמח בזה שהקב"ה 'מפרגן' לי על מה שאני עושה.

ביום השני החסד כבר נכנס ב'נצח', זה שאני אומר שלא רק שהקב"ה 'פירגן' לי אלא גם חשוב לו ללכת על זה, התשוקה שהיתה לי מאוד חשובה לו, זה מה שמעניין אותו להסתכל על התשוקה שהיתה לי ('חסד' זה כמו הארה, ה'גבורות' שאותם החסד בא להמתיק זה התשוקה שלי, ו'נצח' זה שהקב"ה מחליט ללכת על זה).

ביום השלישי עובר עוד יום ופירושו של דבר שאני מרגיש שזה לא רק שהתשוקה שלי היא משהו שחשוב לקב"ה ללכת על זה אלא היא גם משהו שהקב"ה מתפאר בה (תפארת) והיא יקרה לו וזה ממש נוגע לו והוא מתפעל ממנה (כל הרגש וההתפעלות נמצא בתפארת-רחמים).

כך, אם אתה קורא את האר"י עקבי אתה לא יכול לברוח מזה. כי אור אינסוף זה הכי גבוה ואחרי זה יש את כל סדר ההשתלשלות, מצד אחד זה ירידה מצד שני זה עליה. עתיק יומין שזה כמו סבא הוא נאצל בהתחלה אח"כ אריך פחות זקן אח"כ אבא ואמא ככל שזה יותר מתקדם נהיים יותר צעירים.

³⁷ [שאלה: לפי מה שכתוב כאן יוצא שהיום שאחר יו"כ הוא הכי נמוך, א"כ למה היום הזה הוא הכי חשוב עד שהוא נקרא "בשם השם"?] ככה זה תמיד אצל האר"י כל מה שתלמד לא משנה איפה תמיד זה בבת אחת שני כיוונים הפוכים. זה מובנה בעצם איך שהוא בנה את הספר זה מוכרח להיות

ביום הרביעי מאיר שהקב"ה לא רוצה משהו אחר חוץ מהתשוקה שלי (גבורה היינו שהוא מצמצם את עצמו לתוך הדבר הזה, או שהוא מונע מאחרים שלא יהיו בתוך העסק הזה).

ביום החמישי מאיר לו עצם זה שזה מאיר לו ואז נשלם כל החסדים וזה עושה לנו את מצוות סוכה. כלומר זה פעם ראשונה שזה גם מתממש מצידנו, שהרי כפי שהסברנו כל האורות האלה שבין יוה"כ לסוכות בגלל שהם פנימיים והם לא מגושמים אין לנו בהם בעצם שום אחיזה, לחשוב שהקב"ה מאוד שמח בתשוקה שלך זה אוורירי. כמו שאחד חושב מאוד על החבר שלו והוא גם מקוה שהחבר שלו חושב עליו, אז לחשוב שהחבר חושב עלי זה הרבה יותר אוורירי מפשוט לחשוב על החבר. זה מה שאמרנו אני גומר את יום כיפור וזה שאני מאוד רציתי משהו אני עוד יכול להרגיש אבל לחשוב שבאמת באמת גם ה' רצה אותי אין לי כאילו שום אחיזה בזה, אני רק יכול לחשוב שזה באמת מה שאני חושב שה' רצה אותי אבל אין לי כלום. לכן כל הימים האלה הם ימים של אוויר, אני לא מרגיש אותם אלא אני רק מאוד רוצה שבסוף זה יהיה הדדי. מתי אני מרגיש שזה הדדי? כשהוא מגלה את החיצוניות בסוכות, שזה נקרא אור-מקיף, כשהחיצוניות מתגלה אז יש לי כאילו משהו ממשי שאני יכול לתפוס את מה שקרה קודם. רק אז אני מרגיש שאפשר שמה שבאמת קרה ישאר כרושם אצלי.

אם אני אנסה שיהיה לי רושם לפני כן, על זה אמרנו שזה לא טוב אלא צריך להוציא את הכף והמחתה, אם אני לא אוציא את הכף והמחתה אז הרושם שיהיה לי הוא יהיה רק מהתשוקה שלי אבל אם אני אשאל את עצמי האם קרה משהו מזה שהיה מפגש כזה, בסוף אני רוצה לדעת שבאמת באמת ה' הוא זה שנמצא בתוך זה, שבאמת יש לי קשר עם הקב"ה ולא הכל רק קשר עם עצמי שאני חי בתוך עצמי והכל זה בכאילו³⁸. עבדת קשה באמת בשביל להיות קשור לקב"ה, ואז בסוף אתה

בתוכי", כאילו הוא עושה הכי גרוע, הוא מנסה כאילו להגיד שאתה פוגש את ה' ואז הוא מסביר לך כ"כ טוב, הוא רוצה שענייני אלוקות יקלטו לך בשכל כ"כ טוב עד שאתה בסוף מרגיש שגם זה, זה משהו פנימי בתוך עצמי, לכן זה בעיה רצינית הדבר הזה, אסור

³⁸ כמו שהרבה פעמים שואלים, שיש בעיה ללמוד חסידות, זה מאוד קשה ללמוד חסידות, ללמוד אדמו"ר הזקן זה אפילו יותר קשה מהבעש"ט במובן הזה, שאדה"ז מסביר לך כל הזמן איך הכל מצד האלוקות, אתה גומר ואומר "בעצם כל מה שאדה"ז מסביר בעצם הכל הכל זה

שואל את עצמך "זה היה תרגיל פסיכולוגי ביני לבין עצמי או לא?" אם אתה עובד עובד עובד ובסוף אתה משאיר את הכף והמחתה בפנים ואתה רוצה להרגיש ולתפוס חזק את הקשר אז בעצם מה שאתה תתפוס זה רק את עצמך ומה שתזכור זה רק שעבדת ועבדת ועבדת. רק בסוכות כבר מאיר שה' נענה לנו ונותן לנו מצוות סוכה ולולב וכו'

אפשר עפ"י להסביר את דברי חז"ל "ראשון הוא לחשבון עוונות" שבימים האלו לא מחשיבים את העוונות משום שלא רואים את הקב"ה עדיין אז אי אפשר להחשיב את העוונות עד סוכות. [שאלה: חז"ל אומרים שהיום הזה הוא ראשון לחשבון עוונות משום שבין יוה"כ לסוכות ישראל "עסוקים במצוות" של הלולב והסוכה] הרי לא מתעסקים במצוות עצמם אלא רק בהכנה למצוות האלו, עניינם הימים האלה הם להתעסק במצוות כדי שלא תהיה בעיה של "תעשה ולא מן העשוי"³⁹, נגיד את זה בצורה מאוד פשוטה: אם לא היתה את ההשתקקות שלך בכלל אלא רק את החסדים של השני אז זה לא היה שווה כלום, באמת האתערותא דלתתא היא זאת שגורמת את האתערותא דלעילא, צריך שיהיה "תעשה", אבל עדיין ה"תעשה" הזה לא באמת יכול לגרום את החסד בסוף, החסד מגיע מצד עצמו. זה הכוונה "תעשה ולא מן העשוי": אמור להגיע משהו כתוצאה מזה שעשית, אף שמה שיגיע הוא לא לגמרי קשור למה שעשית מ"מ זה מה שעורר אותו. אתה רצית לעשות צל וה' בא ואמר שזה מצוה, אתה רצית שיהיה לך צל כמה שהתפללת התפללת (תפילה=צלולת) בסוף זה אתה בתוך עצמך. [מתאים להסבר של הרב ברויאר (פרקי מועדות כו, מובא במאמר "צלא דמהימנותא" בספר תום ודעת) שבעבר מזמן הקציר עד אחרי האסיף היו ישנים "בסוכה בכרם" כדי לשמור על התבואה, ואת גמר האסיף היו חוגגים בסוכות האלה, ועל גבי המציאות הטבעית

"תעשה ולא מן העשוי" אומר שיש פה איזה דין של עשייה אבל לא שזה מצוה בפני עצמה, ומה שכתוב בירושלמי שמברכים על זה, זה משום שהירושלמי סובר שזה שיש כאן דין של "תעשה ולא מן העשוי" זה כבר מספיק כדי להצריך ברכה בפני עצמה. (ודלא כמש"כ בהעמק שאלה שם).

שזה יקרה (והארכנו על כך בהקדמה למאמר על קונטרס ההתפעלות).

³⁹ מה שכתוב בשאלות שיש מצוה לבנות סוכה זה לא הכוונה שיש ממש חיוב לבנות סוכה אלא הנפק"מ של זה היא בדין "תעשה ולא מן העשוי", הדין הזה של

הזאת בא הקב"ה ומצווה להזכר בסוכות שהוא הושיב אותנו במדבר שלא היה לנו כלום, וה' אלוֹקֵיךְ הוּא הַנוֹתֵן לְךָ כַּח לַעֲשׂוֹת חֵיל".

נהלך ברגש

על קונטרס ההתפעלות לאדמו"ר האמצעי.
'לכל אחד יש גילוי אלוֹקוֹת בתוך נפשו וכל אחד יכול לגלות אותו'.

הכל בהסבר מפורט עם משלים מפורטים
בהתאם לדורנו.

ניתן לרכוש בטלפון 058-5277247 ובאתר
ישיבת 'עוד יוסף חי'.

על מה דנים בכל אחד מהחגים

מבואר בדברי האר"י שיש דין בראש השנה, יש דין ביום הכיפורים ויש דין בהושענא רבה. לגבי שמחת תורה – זו סוגיא מעניינת באר"י האם יש דין.

דין מחוייך

היום, הושענא רבה, הוא היום של דוד המלך, עליו כתוב שהוא "בדחנא דמלכא". בהושענות דוד המלך מכונה בכינוי מאוד יפה – "חייך", זה המקצוע שלו, הוא מחייך בעצמו, ומחייך אחרים. א"כ אפשר לומר שהדין של הושענא רבה הוא דין מחוייך. נסביר מה הכוונה:

הדין של ראש השנה

בראש השנה הקב"ה דן. מה הכוונה שהוא דן? הוא ברא את אדם הראשון, ועכשיו הוא רוצה לדון האם יש קשר בין מה שהוא תכנן לבין מה שיצא. באמת קצת קשה למצוא קשר בין מה שה' רצה לבין מה שיצא... איך שהוא ברא אותו, ומה שיצא בפועל אחר כך עם ההתגלגלות של העולם – לא כל כך מסתדר. עכשיו כשבאים לדון, באמת "מי יעמוד לפניך בדין" – כך נראה הדין של ראש השנה.

אז מה נשאר לנו? נשאר לנו רק שהוא יוכל לדון לפי מה שבא לו. אנחנו אומרים: תדון מה שאתה רוצה, אנחנו לא צד בעניין. מה שאנחנו יכולים להגיד זה שאנחנו בוכים שזה המצב, וזהו. לכן אנו תוקעים בשופר. יש לנו בושה, כי הפער הוא מטורף. מה הקשר בכלל בין איך שה' היה רוצה לראות אותנו לבין איך שאנחנו באמת? אבל בכל זאת אנחנו רוצים שהוא ישפוט לפי איך שהוא שופט, "אני אמרתי אלהים אתם ובני עליון כולכם, אכן כאדם תמותון וכאחד השרים תפולו. קומה אלהים שפטה הארץ".

ה' רצה משהו, והמציאות היא אחרת לגמרי. אני עומד מול הפער ולא מנסה לטשטש אותו, ולא מנסה לדלדל אותו, אלא לעמוד מולו ממש. בדיוק מול הפער

הזה אני רוצה לעמוד. זו הבושה, וזה התקיעת שופר. מבחינת הדין זה להגיד שה' דן לפי מה שהוא רצה.

יש איזה חלק באדם שצועק חזק ותוקע בשופר, שאומר לקב"ה – תעשה מה שאתה מבין, רק לפי מה שאתה רוצה. החלק הזה הוא החלק בו האדם הוא צדיק. ועל החלק הזה נאמר שצדיקים נחתמים לאלתר לחיים טובים. את החלק הזה ה' סופר וכותב בראש השנה.

הדין ביום כיפור

"אמנם כן יצר סוכן בנו", אם רק את החלק של הצדיקים ה' כותב, אז יוצא שכמעט ולא נשאר ממנו כלום. לשם כך יש יום כיפור, שה' לא דן לפי מה שהוא רצה, אלא לפי המציאות. "כי ביום הזה יכפר עליכם". כלומר, הוא מבין שבמציאות יש הרבה קשיים וחולשות, וצריך להתחשב. העולם הוא לא רק אלקות, יש גם יצר הרע, בפרט אחרי שאדם הראשון חטא. יש ערבוב בין טוב לרע, אתה אפילו לא יודע מה טוב ומה רע.

לפעמים הסיבה לכך שאני עושה נגד ה' בכוונה, היא כי אני רואה את המציאות הקשה ואני מרגיש שאין ה', ואני רואה את הנציגים של ה' בעולם והם לא נראים לי איי איי, או שלא תיווכו לי אותם טוב. יש לי סיבות טובות שכל התפיסה שלי מי ה' משכיחה לי מי זה ה' באמת. ממילא אני מורד, וכועס, הכל בגלל שכחה אחת. זה נקרא 'חטאה'. זה שונה מחטא, זה משהו גדול כללי. זה להגיד שהעוון ופשע הם תולדות של החטאה.⁴⁰

ביום כפור ה' לא דן את המציאות לפי הציפייה הראשונה, אלא לפי המציאות. ובהתחשב במציאות הוא כותב לחיים גם את החלקים החוטאים שבנו. הוא מבודד את היצר הרע שלנו וכך אנו נשארים זכים וטהורים.

⁴⁰ וראה על כך עוד בשיעור השלישי על יג מדות הרחמים, שבעז"ה יראה אור בקרוב.

הדין של סוכות

מהו הדין של סוכות? נסביר עמו שעשינו עד עכשיו, עד עכשיו הסתכלנו מצד הקב"ה, איך שה' ראה את אדם הראשון בצורה אידיאלית (ראש השנה), ואיך שהוא רואה אותנו כשהוא חוטא, שהוא בוחר לראות אותו נקי וזך על אף חטאיו (יום הכיפורים). עכשיו נתבונן איך ה' רוצה לראות את האדם בסוכות?

נניח שיש לי ציפייה מהבן שלי, ואני דן אותו (כמו בראש השנה, דן לפי הציפיות שלי), אחרי שאני רואה שזה לא עובד אז אני מתחשב בקושי שלו (זה יוה"כ). אחרי כל זה בסופו של דבר אני רוצה שהוא יהיה מרוצה ממה שדנתי אותו. הקב"ה דן אותנו, הוא סולח, הוא מטהר, "כי ביום הזה יכפר עליכם". עכשיו הוא רוצה שגם נהיה מרוצים מהתוצאה, הוא רוצה לראות אותנו שמחים.

בשביל שנהיה מרוצים הוא צריך להקל עוד יותר. ביום כיפור ה' אומר שהכל שגגה, ואני מרגיש שכדי להיות מזוהה עם הדין של יוה"כ (שהכל זה רק איזה מין שגגה ובפנים אני רוצה אחרת) אני צריך הרבה להתאמץ. הרי לשם כך צריך להתפלל הרבה תפילות, לשבות ממלאכה ומאכילה, להיות זך. ורק אז אני יכול להרגיש שאני פנימי. להיות פנימי ולהרגיש שבפנים אני באמת רוצה להיות שמיימי זה קשה, זה יותר מדאי בשבילי. מה יהיה עם המקומות בנפש שבהם אין לי כח לזהות את הפנימיות שלי.

מה אנו אומרים לקב"ה? אתה רוצה שנצום כל השנה? נתפלל חמש תפילות? אי אפשר ככה! צריך להוריד קצת את הרף.... אז הקב"ה אומר: בואו נגיע למשהו שנהיה שנינו מרוצים ממנו. נתפשר, נגיע לאיזה החלטה מקובלת על כל הצדדים. זה נקרא "אני והו' הושיעה נא". נסתדר ביחד על איזה משהו, ששנינו נוכל להיות אותו ולהישאר חברים, למרות הפער בין מה שרציתי למה שיצא. למרות כל זה – אני רוצה שנישאר חברים. אז נקטין את העסק קצת, עצם זה שאנחנו רוצים להיות שמחים ביחד – זה גם משהו יפה מאוד. אנחנו רוצים להיות ביחד, באווירה טובה.⁴¹

אוותר – זה לא יהיה באמת חברים... אבל כשה' רוצה לשמוח איתנו הוא נכנס לזה ככה חזק.

⁴¹ אם אני למשל מצפה ממך איזה רמת היענות והדדיות ואתה לא מספק אותה – אז באמת החברות נפגעת. וגם אם אני

ה' כל כך אוהב אותנו, כל כך רוצה אותנו, הוא רוצה להיות איתנו ביחד בקירוב. להיות איתנו בקירוב ממש הכוונה שהוא רוצה להיות שמח איתנו כמו שאנחנו, יחד איתנו (ולא מתנשא מעלינו כמו מלך, ומרחם עלינו, זה לא נעים לחיות ככה). הדבר הזה הוא המרכז של ההושענות, שהקב"ה איתנו ממש.

אז מה הדין כאן? בסופו של דבר הוא שואל אותנו: במה תהיו מרוצים? צריך לחתוך, "חותך חיים לכל חי". כל החיים אצלו, והוא צריך לחתוך חלק מהחיים כדי שתהיה לנו חתיכה. אם הוא ייתן לנו את כל העוגה אנחנו נהיה בלועים בתוכו, לא נהיה, נתבטל. אז צריך לחתוך משהו. הוא אומר: על מה אנחנו מתפשרים עכשיו? אנחנו רוצים שיהיה גשם, שיהיה מה לאכול. "בחג נידונין על המים". בסוף כשצריכים להתפשר על משהו, שואלים – על מה מתפשרים?

עניין מסירת הפתקים

עכשיו נראה איך מה שאמרנו כתוב בכוונות. האר"י כותב שהפתקים שנכתבו בראש השנה הם נחתמים בנעילת יום הכיפורים. יוצא מכך שמה שנחתם ביום הכיפורים זה בדיוק מה שנכתב בראש השנה, אם כן צריך להבין מה הרווחנו בכך שהיה יום כיפור?

בד"כ מבינים שיש אנשים שנכתבים בראש השנה ויש שנכתבים ביום כיפור, אז מובן שמדובר על אנשים שונים, ובעצם על דין שונה, אך כאן, אם בדיוק אותם פתקים שנכתבו בראש השנה הם אלו שנחתמים ביום"כ אז מה המשמעות של זה? רואים כאן שיש דבר כזה כתיבה, ויש דבר כזה חתימה. זה משהו בנפש. החתימה מעצבת את הכתיבה באיזו שהיא צורה. בראש השנה ה' כותב אותך, הכוונה שהוא מספר אותך (בגמרא כתוב שמי שנכתב זה רק הצדיקים, הרשעים בכלל לא נכתבים, הם לא חלק מהספר)⁴². אז יש מה שאתה נכתב, ואין יותר כתיבה

ועומדין מראש השנה ועד יום הכפורים. זכו - נכתבין לחיים, לא זכו - נכתבין למיתה. אמר רבי אבין: מאי קרא - ימחו מספר חיים ועם צדיקים אל יכתבו, ימחו מספר - זה ספרן של רשעים גמורין, חיים - זה ספרן של צדיקים, ועם צדיקים אל יכתבו - זה ספרן של בינוניים. רב נחמן בר יצחק אמר מהכא:

⁴² בגמרא ראש השנה טז: "אמר רבי כרוספדאי אמר רבי יוחנן: שלשה ספרים נפתחין בראש השנה, אחד של רשעים גמורין, ואחד של צדיקים גמורין, ואחד של בינוניים. צדיקים גמורין - נכתבין ונחתמין לאלתר לחיים, רשעים גמורין - נכתבין ונחתמין לאלתר למיתה, בינוניים - תלויין

מזה. אחרי זה יש שמה שנכתב, הקב"ה הולך עליו חזק – זה הכוונה שזה נחתם. נחתם הכוונה שזה לא נשאר בשמים, אלא זה עוד יותר ירד למטה. יש איך שזה ירד ממשהו אלוקי להיות משהו כתוב, ויש איך שזה נחתם והתגשם יותר.

אח"כ, בהושענא רבה, זה לא רק נחתם אלא זה כבר נמסר – כלומר זה כבר לא אצל הקב"ה:

ואמנם עיקר הדין שנידון העולם עתה הוא להמסר הפתקין שנחתמו בנעילת יוה"כ, אותם שלא חזרו בתשובה כל הימים שבינתיים שמן יוה"כ עד יום הו"ר ונמסרין ביד השלוחים, לפעול הדין והמשפט למי שנתייב.

מה זה הדבר הזה, שיש זמן שה' כבר כתב וחתם, והוא כביכול מחזיק את הפתק לפני שהוא נותן לשלוחים. הקב"ה כותב את הפתק, ולמרות שהוא כותב את הפתק הוא משאיר אותו בידיים שלו. אם נאמר את זה בלשון של היום זה כמו שעושים 'טיוטא' על דעת שהיא תעבור שינויים. יש פה פתיחה למשא ומתן. זה נקרא 'נעילה' של יום כיפור, זה הפשט של מה שקורה פה. זו טיוטה שהיא פתיחה למשא ומתן בינינו ובין הקב"ה איך הוא ידון אותנו. עכשיו, זה לא כזה פשוט, כשמישהו מגיע למשא ומתן כאשר יש פתיחה – מאוד משמעותי מהי עמדת הפתיחה. אבל עדיין זה רק עמדת פתיחה. אפשר להגיד שזה הפשט באר"י.

הדין בשמיני עצרת

בשמיני עצרת הדין עוד יותר יורד אלינו, וכמו שממשיך האר"י:

אבל אעפ"י שנמסרו הפתקי בידם לא ניתן להם רשות לפעול המשפט והעונש הכתוב באותם הפתקי עד יום ח' עצרת. כדי לתת עוד זמן אל החוטאי' שישוּבו בתשובה ביום ההוא של הו"ר יום אחרון של הלולב והסוכה, ואם ישוּבו יחזרו לקחת הפתקים מידם ואם לאו אין עוד תקנה בתשובה מאז ואילך.

של רשעים, מ"מ המקורות בפסוקים הם מכך שהם פשוט לא נכתבים "ימחו מספר", "מחני נא", הם לא חלק מהסיפור של ה'. והארכנו על כך במ"א.

ואם אין מחני נא מספרך אשר כתבת, מחני נא - זה ספרן של רשעים, מספרך - זה ספרן של צדיקים, אשר כתבת - זה ספרן של בינוניים. "אע"פ שבגמרא כתוב שיש ספר

יש מה שנכתב בראש השנה, ויש מה שזה נחתם ביום הכיפורים, שה' עוד יותר הולך עלינו חזק, עוד יותר יורד לתוך המציאות שלנו. אחר כך בסוכות הוא עוד יותר יורד אלינו, "כדבר איש אל רעהו", ואנו יחד באותה סירה, באותה סוכה, ואנו צריכים להסתדר ביחד. ואם אנחנו שמחים ושבים בתשובה, ואנחנו מאוד רוצים להיות ביחד, זה נקרא לשוב בתשובה בהושענא רבה – שאנחנו מאוד רוצים להיות יחד עם הקב"ה. אנחנו מאוד שמחים שהוא רוצה להיות איתנו, ואנחנו מאוד שמחים להיות איתו. וככל שאני שמח להיות איתו – זה מה שיהיה בפתק של השליח.

מה המשל של אדמו"ר הזקן לשמיני עצרת? נחזור שוב על סדרת המשלים של אדמו"ר הזקן: באלול המלך נמצא בשדה, ואנחנו העם, ובאלול אנו נמצאים בתודעה כזו שכאשר המלך יכנס לארמון אנחנו נישאר בחוץ; בראש השנה אנו תוקעים בשופר ואנו הופכים להיות הבנים שנכנסים עם המלך לארמון. אבל המלך עסוק בענייניו, והוא לא מסתכל עלינו. כמו שמישהו מזמין חבר לבית וכשהוא מגיע לבית הוא עסוק בענייניו ולא מתייחס אליו. זה לא פשוט...; ביום הכיפורים זה פנים בפנים; בסוכות הוא מקרב אותנו, מחבק אותנו, אנחנו בתוכו – ה' מתייחס אלינו כמו בנים. אבל בשמחת תורה אדמו"ר הזקן קורא לנו חברים. ה', שהוא המלך, מחליט לתת את הכתר שלו לבן שלו, שזה אנחנו⁴³.

אז אם אני הולך על 'דין', מה קורה בשמחת תורה? בראש השנה אני אומר לה' שידון לפי איך שהוא רוצה, לפי הציפיות שלו, זה הכוונה שהוא כותב; כשהוא חותם הכוונה שהוא מתחשב במציאות שלנו; כשהוא מוסר את הפתקים זה אחריו שהוא מסתדר איתנו, הוא דן על מה מתפשרים. לבסוף כשהוא מוסר את הפתקים, הכוונה – תכתבו מה שאתם רוצים... הוא מוריד את הכובע, מוריד את הכתר (כמבואר בדרושים של אדה"ז)⁴⁴, ואומר תכתבו מה שאתם רוצים. וזה שמיני עצרת.

של הפסוק "זאת הפעם עצם מעצמי" (יותר מאשר היחס בין פרעה ליוסף, או בין אחשוורוש למרדכי ואסתר שהם היו רק המשנה למלך), כאשר המלך נותן את הכתר שלו לבן שלו, אז הבן שלו הוא מי שממשיך אותו בתוך המציאות. הוא יורש אותו, תופס את מקומו. כמו שכתוב בזוהר על היחס בין

⁴³ ראה על כך ביותר הרחבה בחוברת "קול דודי דופק" חלק א'.

⁴⁴ כאשר המלך נותן את הכתר שלו לבן שלו עכשיו בעצם כל מה שהבן עושה המלך חתום על זה לגמרי לגמרי לגמרי. עכשיו הוא המלך! זה הפך להיות כמו הלשון

לכן זה סיום הדין, זה יורד למטה לגמרי. זה נקרא שנחתם הדין לגמרי, שאנחנו מחליטים מה יהיה.⁴⁵

כלומר שאם אני מסתכל איך הדין יורד מלמעלה, אז יש איך שה' כותב את הדין – שזה הכי איך שהוא רוצה. יש איך שהוא חותם – כלומר שהוא חושב מה אפשרי במציאות שלנו. ויש שהוא מוסר את הפתקים – שזה כל הימים של סוכות והושענא רבה בעיקר, שהוא אומר שאנחנו צריכים שמה שיהיה כתוב הוא יהיה בהסכמה שלנו ביחד. ובסוף הוא מוסר את ההחלטה לנו, וככה זה נגמר. זה הדין. וזהו, זה מה שיש.

על זה נאמר "עצרת תהיה לכם", כלומר תעצרו, אני רוצה להיות אחד איתכם. בחוץ לארץ זה נחלק לשני ימים: שיש מה שה' אומר לנו "עצרת תהיה לכם", ויש שאנחנו מחליטים בפועל "עצרת תהיה לכם" שזה שמחת תורה. מחליטים לקחת את הקב"ה, כמו המשל המפורסם עם רבי שמעון⁴⁶ שהאשה רוצה לקחת את בעלה איתה. אנחנו רוצים להגיד שאנחנו אחד איתו, שאנחנו ה', שאנחנו המלך.

בהרבה מקומות נוהגים שלא שותים בכלל בשמיני עצרת, שהכל יהיה נקי לגמרי. אמנם בחב"ד לא נהגו כך בכלל, בחב"ד זה לאין ערוך מפורים, אין שום הגבלה בשתיה. בפורים עוד יש קצת הגבלה בחב"ד משום שבחב"ד חושבים

לה אח"כ במשל של האר"י הם מקבילים לבן של המלך במשל של אדה"ז.

⁴⁵ **שאלה:** אם אנחנו מחליטים, אז מה נעשה עד עכשיו? למה כל כך עבדנו שיכתוב משהו מסוים? **תשובה:** אם מראש הקב"ה היה אומר לנו: 'תעשו מה שאתם רוצים, ותחתמו' – לא היינו יודעים מה הוא בכלל מצפה מאיתנו, ולא היינו יודעים בכלל איך הוא רוצה אותנו נקיים, איך הוא מתחשב במציאות שלנו, ואיך הוא רוצה להיות יחד איתנו. אם מיד היינו אומרים מה אנחנו רוצים, מה שהיינו כותבים היה על הפנים לגמרי. אבל אם אנו רואים מה הוא כתב – זה בסדר... אנחנו קודם כל מבררים: מה אתה כותב? מה אתה חותם? מה אתה מוסר? ואז בסוף מה שנכתוב יהיה אולי משהו סביר.

⁴⁶ בשיר השירים רבה עה"פ "נגילה ונשמחה בכך".

אברהם ושרה שהוא כמו היחס בין נשמה לגוף.

מה שהמלך נותן את הכתר זה מקביל למה שהאר"י מדבר על הייחוד. אמנם אישה לא יורשת את בעלה, אבל במושב שהבן של המלך מגיע מהאשה של המלך, מהמלכה, זה ביטוי לכך שהמלך מעביר את המלוכה שלו הלאה.

האר"י מסתכל על הילד שנולד כאילו הוא עדיין מבחינת האמא חלק מהייחוד שלו. כאילו ברגע שהיא קלטה את השפע מהאיש אז היא בעצם כאילו עכשיו אומרת הירש הוא אני, הוא בתוכי, כאילו זה עכשיו נמצא אצלה, זה שאח"כ הוא יגדל וכו' זה הכל בתוכה. גם מצידו, בייחוד הוא נתן לה את עצמו, כך גם במשל של אדה"ז הכתר זה כאילו כל המציאות של המלך, שהרי בלי כתר הוא נעלם לגמרי בתוך עצמו ולכן הכתר זה הכי עצמי לו. כלומר האשה והילד שיוולד

שהעיקר זה השכל, אך בשמיני עצרת רוצים לומר שאפילו השכל שלי הוא בהמה ביחס לקב"ה ("בהמות הייתי עמך") ולא רק הלב, זה הסיבה גם שעושים קול'ע, בעצם רוצים לעשות שכל המוחין שלנו (המוחין של הנוק') יהיו כאלה שרוצים רק את הקב"ה, כאילו אין שכל, אין השגה ואין כלום, כל מה שיש זה רק שרוצים את ה'.

הקשר עם ה' יותר מלחיץ מענייני העולם הזה

שאלה: בדרך כלל לא מסבירים ככה, אני שמעתי בדרך שיעור של 'מוסר' שאומר שכבר ה' שולח לרופאים את המחלות של הבן אדם, זה באמת מלחיץ אותי, אבל מה שאתה אומר לא כ"כ...

תשובה: ההבדל בין מה שאני אומר למה שאתה אומר הוא לא ברמת הלחץ, אלא בשאלה ממה אתה נלחץ. אם זה משנה לך ברמת הלחץ, אז זה לא נכון. אדרבה, אם מבינים את המשמעות של מה שמדברים פה, רמת הלחץ ממה שאני אומר צריכה להיות יותר גדולה.

אני רוצה להגיד את זה חריף, כדי שגם אתה תילחץ ותזדעזע, לא רק מהשיעור ששמעת. מה באמת מלחיץ אותי? אם אני יכנס לחדר ניתוח והכל יהיה רק מה שהרופא יחליט – זה מאוד מלחיץ אותי. אבל אם יש לי קשר עם הקב"ה או אין לי קשר עם הקב"ה – אתה אומר שזה לא משנה לך. מה באמת מלחיץ אותי בחיים? אם אני יהודי או גוי או עובד עבודה זרה או מישהו שחי בזבל של כל העולם, או שאני יושב ולומד תורה – זה לא כל כך נפקא מינה. אבל אם אני ימות השנה, או עוד חמישים שנה, זה מה שמלחיץ אותי. ככה אתה רוצה לומר?!

להגיד שלא אכפת לי שיהיה לי קשר עם הקב"ה? אין דבר כזה. זה מאוד מלחיץ. אני יתן לך דוגמא מאוד פשוטה: מחינוך. בן אדם ביחס לילדים שלו, כל התקווה שלו זה שהוא חושב האם הם יהיו קשורים לאידישקייט או לא. זה נורא מלחיץ אותו, כי זה החיים שלו...

אדם נידון בכל יום

שאלה: הרי עם הקב"ה אני יכול להסתדר גם אחרי הושענא רבה. כמו שרבי יוסי אומר שהאדם נידון בכל יום⁴⁷?

תשובה: כבר תוספות שם מקשים שברור שגם לפי רבנן יש מה להתפלל כל יום, ואני חושב שלפי האר"י התירוץ הוא אחר ממה שהם מתרצים⁴⁸. מה התירוץ לפי האר"י? שברור שאפשר לשנות את הדין ע"י התפלה, אלא הגמרא שם דיברה בנוגע לתפלה כזאת כמו שרגילים להתפלל על חולים, שמתפללים כאילו עכשיו זה הדין שלהם.

השאלה שם היא כזו: אתה רואה שהאדם חולה, מה אתה חושב? שעכשיו הקב"ה דן אותו? או שאתה חושב שדנו אותו לפני כן? רבי יוסי אומר שכשאני רואה אותו חולה אני מבין שעכשיו הדין. אני רואה סתם בן אדם הולך ברחוב, אני אומר שמה דנים אותו עכשיו? אם הוא יפספס את האוטובוס או לא. ואם אני רואה אדם חולה, רבי יוסי אומר שדנים עליו אם הוא יחיה או ימות. ככה אנחנו מתפללים על החולים היום.

וכדרכי יצחק. דאמר רבי יצחק: יפה צעקה לאדם, בין קודם גזר דין בין לאחר גזר דין".⁴⁸ הם תרצו שם כך "ואומר ר"ת דשלא יחלה ודאי לא מצלינן אלא לר' יוסי אבל שיתרפא מצלינן אליבא דכולי עלמא... ועוד י"ל דתפלה דרבים שאני דגזר דינם נקרע...".

⁴⁷ בבביתא בגמרא ראש השנה טז. "הכל נידונים בראש השנה... רבי יוסי אומר: אדם נידון בכל יום". ובגמרא שם "אמר רב יוסף: כמאן מצלינן האידנא אקצירי ואמריעי? [רש"י: קצירי - חולים, מריעי - תלמידי חכמים שהן תשושי כח] כמאן - כרבי יוסי. ואיבעית אימא: לעולם כרבנן,

שו"ת בעבודת ה' בישיבת דורשי יחודך

אריכות בתפילות הימים הנוראים

למה מאריכים כל כך בתפילה? ומה יעשה מי שלא 'מאיר' לו להתפלל? ומהי התפילה הרצויה באמת?

אריכות מתוך שימת לב

על איזה אריכות אתה מדבר? מדובר רק על עשרה ימים, זמן קצר מאוד... אם התפלה היתה חצי שנה, כמו אחשורוש, מסיבה של 180 יום, זה אולי נקרא ארוך, אבל עשרה ימים זה ארוך?...

נסה להסביר קצת, תפלה היא כמו שהגמרא אומרת "דברים שעומדים ברומם של עולם ובני אדם מזלזלים בו". כשמדברים על אריכות בתפלה יש לכך שני פירושים. אחד הוא שזה ארוך בזמן, מתפללים יותר שעות. והשני הוא ששמים על זה יותר משקל, מאריכים בזה הכוונה שכאשר אדם נהנה ממשהו הוא מאריך בו. הוא שם לב שיש בכך יותר חיות. הוא יותר נתון בזה מאשר בדברים אחרים. והשאלה אם הוא באמת יותר נתון בזה.

אם האדם מתפלל, ושלוש שעות הוא בעיקר חושב על כך שזה ארוך. "זה באמת מוציא את הנשמה, יותר ארוך ממה שחשבתי, בלתי נסבל, אבל אין ברירה" – ולכן הוא מאריך מאוד מאוד, אז כך זה באמת מאוד ארוך, אבל אז לא נקרא שהוא מאריך בתפלה באופן פשוט, אלא אם כן הוא באותו זמן מתפלל ומבקש מהקב"ה "תעשה שזה יעבור יותר מהר"... יכול להיות שזה גם נחשב תפלה, אפילו זה תפלה מעומק הלב. יכול להיות שהוא מתפלל לקב"ה "לפחות אל תשים לב כמה כבר נמאס לי להתפלל. תעשה כאילו אני נהנה מזה למרות שאני מאוד סובל".⁴⁹

למה מתפללים באריכות? כי בימים האלה הקב"ה אומר לך: אני רוצה שתשים לב שאתה תלוי בי, שאני הוא זה שמקיים אותך. כל השנה אתה שם לב לכך קצת, ועכשיו אני

תפלה, וזה כואב לו. זה טוב, זה עצמו נקרא תפלה.

⁴⁹ גם אם מישהו אחרי שהתפלל שחרית אומר "לא התפללתי בכלל, זה לא

רוצה שתהיה ממוקד בזה יותר. כל השנה בתפלה אתה חושב בעיקר על כך שאתה תלוי ולכן אתה צריך ללכת לבקש, אבל בראש־השנה ויום־הכפורים ה' בא ואומר לך "לא רק שאתה תלוי ואתה בא לבקש, אלא אני נהנה מעצם זה שאתה מרגיש שאתה תלוי". זו היראה ובקשת הסליחה של יום־הכפורים, הקב"ה רוצה את עצם התחושה הזו שלנו שאנחנו תלויים בו. ואנחנו רוצים את התחושה הזו. בדרך כלל במשך השנה אנו יודעים שזה ככה, ולכן אנו מבקשים כל מיני דברים. ופה אנו רוצים להרגיש את עצם התחושה הזו. לשם כך אנו עושים כל מיני דברים, ולכן אנו גם מאריכים בתפלה.

לפעמים אני מרגיש שזה נמאס לי – אבל נכון, אנחנו הרבה פעמים לא בנויים לתוכן הפנימי של החג בצורה מאוד זורמת בכל החיים שלנו, ולפעמים זה בא לנו בטוב ולפעמים בצורה שזה לא נחמד לנו. אבל מה שבעיקר חשוב – אם האדם רוצה להגיד את התפלה מהר שיחשוב "אבל ה' מאוד רוצה שביום הזה אני אהיה מרוכז בכך שאני תלוי בו, והוא נהנה מכך – והוא רוצה שאני אהיה נתון בזה", הוא יכול לעשות זאת גם בתפלת עמידה מקוצרת.

שמחה – רק על גבי יראה בחגי תשרי

לא מוכרח התפלה הארוכה, יש כאלה שמתפללים מהר וזה בסדר גמור. אבל התפלה באריכות היא כן כלי לבטא את זה, אם האדם מתפלל באריכות וזה מביע משהו בתוכו זה הגיוני, הוא לא נמצא במצב של שמחה פורצת גדר בצורה גלויה כאשר הוא מרגיש תלוי. לכן לרקוד כמו בשמחת תורה זה לא בדיוק מבטא את מה שקורה בראש השנה ויום־הכפורים. זה לא אותו דבר. יש שמחה, אפילו שמחה גדולה, אבל היא מאוד צמודה ליראה ולתלות.

אם אתה ישר רוצה שזה ישמח אותך – אין מה שישמח אותך מרוב שאתה... אתה מקצר מדי ביראה ובתלות כדי לקטוף את השמחה שזה מביא. לכתחילה האר"י אומר שהכל היה צריך להתחיל ולהיגמר בראש השנה. אם אדם הראשון לא היה חוטא הוא היה בראש השנה מתקן את הכל. אבל כיון שהוא חטא זה מתפרס לנו לשלושה שבועות. צריך לתקן בהתחלה את קבלת המלכות, את הסליחה, את השמחה, ואחר כך זה נתקן בשמחת תורה לגמרי.

בתפלה באריכות אדם בא לבטא את מה שיש לו בפנים, שהוא תלוי בה', וירא מה'. זה שיש ה' גורם לו להיות דרוך. אנשים אוהבים את זה, רוצים את זה. מיראה גם בורחים, וגם מחפשים את זה. דיברנו הרבה פעמים על כך שיראה זה תענוג עליון, רוב התענוגים הם מיראה. העברתי פה שיעור לנשים, דיברתי על יראה. אשה אחת שאלה אותי – האם

בחסידות יראה היא דבר חשוב? שאלתי אותה – אם היא צריכה ללדת מה היא מעדיפה להפסיד, את ראש השנה או את סוכות? איזה חג היא מרגישה שיותר קשה לה להפסיד? רוב מוחץ מהנשים העדיפו לא להפסיד ראש השנה. למה? כי כמה שזה פחד, ואימה, וימים נוראים – בסוף היא הרגישה שהשמחה באה על גבי זה. אבל אם אין את זה ויש שמחה – הפנימיות לא נמצאת.

אדמו"ר הזקן אומר שראש השנה ויום־הכפורים נחשב הראש⁵⁰, והרגלים הם כבר הגוף. כך הוא מדמה זאת. הדימוי של אדמו"ר הזקן הוא שהגולגולת זה ראש השנה, והפנימיות של הראש המח וכל הדברים הם יום־הכפורים. שלושת הרגלים הם שני הידיים והגוף עצמו. והרגליים זה חנוכה ופורים. אז אם מסדרים את החגים ככה, רואים כמה ראש השנה ויום כיפור הם משמעותיים. אפילו בישיבה, במוסדות, מוסד שלומדים בו ברצינות, שיש בו הרבה יראה ורצינות, זה מוסד שהרבה יותר אנשים רוצים ללמוד מאשר מקום שבו מקפצצים... רוב האנשים רוצים להרגיש שיש משהו שתופס אותם חזק, שהם נשאבים אליו, דרוכים.

צריך שתהיה גם אהבה וגם יראה ביחד. גם האהבה היא כזו, אהבה שאין בה רגישות ואין בה יראה שגורמת שאתה לא יכול לעזוב את זה וגורמת שתהיה כולך בדרך בתוך זה – זה גם לא אהבה. אם אתה אוהב משהו, לפעמים כן לפעמים לא, זה לא אהבה. היראה היינו שאני כל הזמן בדרך, שאני חייב את זה, זו היראה, זה הממד של היראה פה. יש המון דריכות. היראה היא לא רק כדי לסמוך את האהבה, אלא ביראה יש גילוי של תענוג יותר עמוק אפילו מאשר שיש באהבה.

עיקר התפלה: מחשבה על רצון ה'

אם בן אדם מעדיף לשבת באמצע התפלה ולחשוב מה אני עושה פה, ולהתבונן בזה בנחת, ולהתבונן בזה. זה מעולה. אדמו"ר האמצעי אומר⁵¹ שזה הרבה יותר טוב מאשר לרצות להתלהב ולהיות בכוונה. הרבה יותר טוב לחשוב שה' רוצה את זה ממני, מאשר לחשוב שאני רוצה את זה.

אם באמצע התפלה אני חושב שה' רוצה שאני אתפלל באריכות ולי לא בא להתפלל באריכות – זו יותר תפלה, לחשוב שה' רוצה שאני אתפלל באריכות, או לחשוב שה' ממש

⁵¹ בכל עניין זה ראה בארוכה בקונטרס ההתפעלות ובביאור על כך בספר 'נהלך ברגש'.

⁵⁰ ראה באריכות ובעומק במאמר "הראש של השנה" בחוברת קול דודי דופק ח"ב.

מחכה לתפלה שלי, זה יותר תפלה מאשר לנסות להתפלל באריכות⁵². אם זה 'מתפלל' לי, זה עובד לי – מצוין, אבל אם זה לא מתפלל ואתה כאילו מנסה להתפלל, אז לחשוב שה' רוצה שתתפלל זה יותר פנימי.

אם אתה מרגיש שבסוף כאשר אתה מנסה להתפלל, אתה מתאמץ מאוד אבל אין לך חשק לזה, אז תעזוב את זה ותחשוב על כך שה' רוצה. לחשוב על כך שה' רוצה, זה יותר להתפלל מאשר לנסות להתפלל. כאשר אני חושב על כך שה' רוצה, אני יותר עושה את מה שה' רוצה. כאשר אתה חושב על כך שה' רוצה, ולא הולך לך, אבל אתה אומר לעצמך "הלוואי שהיה הולך" – אז הקב"ה בהתלהבות עצומה. יותר מאשר אם אתה לוקח את הסידור ומנסה להתנדנד. זה לאין ערוך יותר.

קצת נימוס...

שאלה: אם אני עושה את זה אז אני יכול אח"כ פשוט ללכת הביתה?

תשובה: נניח לא היית שלשה שבועות בבית, ואמא ביקשה שתבוא, באת הביתה, פתחת את הדלת, אמרת שלום והלכת. אמא לא מרוצה, היא אומרת תשב תנוח הכנתי לך אוכל. הקב"ה אומר – שנה שלמה אני מחכה לך. שב בנחת, בבית כנסת, ותחשוב איך הקב"ה נהנה ממך. מה הבעיה?... זה כמו שהאמא הקדישה לך יום, היא רוצה שתשב ותהיה איתה. הקב"ה רוצה את הקשר, ואתה אומר שאתה באמת רואה שהוא רוצה את הקשר איתך, וזה משנה לך. מה האמא תרגיש אם הילד שלה מיד לך? שמה שהיא רוצה זה לא מעניין אותו. אולי בגיל שלכם לא רק קשה לכם ביום כיפור אלא גם קשה לכם להיות בבית, זה גם יכול להיות...

אני רוצה לחזור למשל: יש הרבה בחורים בגיל שלכם שיש להם התמודדות בתחום הזה שההורים רוצים שהם יהיו בבית ולהם לא בא להיות בבית, אבל אעפ"כ הם מבינים שההורים אוהבים אותם, לפעמים זה מעיק עליהם. אותו דבר יום הכיפורים: ה' מאוד אוהב אותנו, רוצה לסלוח אותנו, ואנו אומרים – זה מעיק עלינו. היינו בבית הכנסת חמש דקות, מספיק. אז אם באמת אני נהנה מכך שיש לי קשר עם הקב"ה ואני נהנה מכך שהוא הזמין אותי לשבת – מעולה. ואם אני לא נהנה – אני מנומס. ה' נהנה מזה, הוא רוצה שאני יהיה

היא במה אני נתון, האם בכך שיש לי מטרה להגיע אליה, ואני מנסה להגיע למטרה הזו, או שאני מנסה להסתכל מה הקב"ה רוצה ממני. צריך להיות יותר נתון במה שה' רוצה ממני, אני צריך לחשוב על כך שה' פונה אלי.

⁵² לנסות להתפלל הכוונה להיות מרוכז במה אני רוצה, במקום במפגש מול ה', אני לא מרוכז בזה שאני חושב על ה' אלא יש לי ציור ואני מנסה להתקדם אליו. השאלה

פה, בסוף אני יודע שזה טוב לי שיש לי הורים שרוצים אותו ולא הורים שאומרים – חבל שהוא נולד. לא, ה' שמח איתי, רוצה את הקשר איתי... עכשיו בא לי לעשות שטויות עם החבר'ה? לא נורא. אם אדם בא וחושב שאני בא לי להיות עם החבר'ה, אבל הקב"ה לא רוצה ואני מנומס. זה יותר טוב מאשר לעשות הצגה שהוא מנסה ומנסה וחושב מתי זה ייגמר כבר.

עוד הפעם, אם הוא מנסה להתפלל גם, והוא מצליח, מעולה. אבל אם הוא חושב את מה שאמרתי – זה תפלה ממש. בחור מאוד שמח להיות עם החברים שלו, אבל הוא מבין שיש גם דבר כזה בית. אז עכשיו לא כל כך כיף לו, אבל בפנים כיף לו שיש לו הורים. אם ככה אנו מתפללים ביום כיפור זה הרבה יותר יפה מאשר לבוא הביתה ולעשות הצגות... כאשר אתה מנומס אתה מבין שיש בזה משהו אמיתי, שאמנם בא לך להיות עם החבר'ה, אבל יש דבר מאוד אמיתי שיש לך הורים שאתה מאוד אוהב אותם. השאלה אם אתה נתון בזה, או נתון הפוך. אתה יכול לחשוב: יש לי הורים – הלוואי שלא היה לי...

המשל, שבו ילד מגיע הביתה ואומר 'אתם מעיקים עלי, תפסיקו' – הוא משל למי שמתאמץ בתפלה ובאמת רק מחכה שהיא תגמר כבר. אני לא זורק אותו לגמרי, כי הוא לא 'שם פס'. יש ילדים שפשוט לא מגיעים הביתה. או ילד שמגיע הביתה וחושב שהבית שלו, וההורים שלו בכלל לא אמורים להיות בבית. או שהם אורחים במקרה הטוב. כל אחד לפום שיעורא דיליה.

נהנית? רוצה לשמוע שיעורים נוספים?

לשמיעת שיעורי הרב במגוון נושאים:

חסידות, כתבי האר"י, פרשת השבוע, תורת הנפש, עבודת ה' ועוד

חייג לקול הלשון 073-371-8149

